

Μιλώ και γράφω Ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου

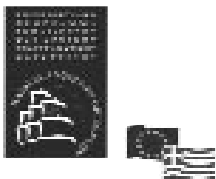
**Βιβλίο, Τετράδιο Δραστηριοτήτων 1,
Τετράδιο Δραστηριοτήτων 2**

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

**ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 2002**

© Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σχολή Επιστημών Αγωγής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.
Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)
Πανεπιστημιούπολη, 74100 ΡΕΘΥΜΝΟ
τηλ.:08310/77605, 08310/77635 Fax: 0831/77636
e-mail: ediamme@edc.uoc.gr
www.ediamme.edc.uoc.gr
<http://www.uoc.gr/diaspora>

Το έργο χρηματοδοτήθηκε από εθνικούς πόρους
και την Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια
του Β΄ και Γ΄ Κ.Π.Σ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Δ.Ε.
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ

Το «Πρόγραμμα Παιδείας Ομογενών» χρηματοδοτήθηκε από την Επιτροπή της Ε.Ε. και το ΥΠΕΠΘ στα πλαίσια του Β΄ και Γ΄ Κ.Π.Σ., και η υλοποίησή του ανατέθηκε στο «Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών» του Πανεπιστημίου Κρήτης. Για την παραγωγή του διδακτικού υλικού που περιέχεται στο παρόν τεύχος εργάστηκαν οι παρακάτω:

ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Νικόλαος Ε. Παπαδογιαννάκης, Ελινίκη Νικολουδάκη-Σουρή
(Βιβλίο, Τετράδιο Δραστηριοτήτων 1)

**Ευρυδίκη Λελεδάκη, Παρασκευή Παπασπυρίδου, σε συνεργασία με τις Ομάδες
Εργασίας στην Αγγλία, στην Αυστραλία, στις Η.Π.Α. και στον Καναδά***
(Τετράδιο Δραστηριοτήτων 2)

ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΣΗ

Μαρίνα Μουνδριανάκη

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Χρυσούλα Κελαϊδή

ΣΚΙΤΣΑ

Βαγγέλης Ελευθερίου (Βιβλίο, Τετράδιο Δραστηριοτήτων 1)
Βαγγέλης Παπιομύτογλου (Τετράδιο Δραστηριοτήτων 2)

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΝ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Νικόλαος Ε. Παπαδογιαννάκης, Ελινίκη Νικολουδάκη-Σουρή
(Βιβλίο, Τετράδιο Δραστηριοτήτων 1)

Ευρυδίκη Λελεδάκη, Παρασκευή Παπασπυρίδου (Τετράδιο Δραστηριοτήτων 2)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΡΓΟΥ

Μιχάλης Δαμανάκης

*** ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:**

ΑΙΓΑΙΑ: Ειρ. Φιλιππάκη - Warburton (επιστημονική επίβλεψη),
Ομάδα συγγραφής: Μ. Λουκά - Crann (συντονισμός), Ν. Βολιώτης,
Φ. Γεωργιάδης, Α. Ζήσιμος, Π. Κουλούρης, Μ. Παπαστεργίου.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ: Α. Τάμης (επιστημονική επίβλεψη), Μ. Σοφοκλέους
(συντονιστής του έργου), Ομάδα συγγραφής: Κ. Κυπριανού (συντονισμός),
Αντζ. Βασιλείου, Μ. Βύλλας, Ελ. Γλαρού, Μ. Δουβαρτζίδου,
Ε. Ευαγγελάκου, Χ. Θεμιστοκλέους, Π. Κομοσή, Δ. Κουτσοβέλης
Ν. Μπογιαννίδης, Π. Νάζου, Στ. Σχούλη, Ιω. Τουλουμιτζόγλου.

Η.Π.Α.: Ομάδα συγγραφής Νέας Υόρκης: Ν. Νικολιδάκης (συντονισμός),
Μ. Ζαχαρίου, Κ. Λουκέρης, Β. Τσόλα.
Ομάδα συγγραφής Σικάγου: Β. Αλεξάκου- Σελλούντου (συντονισμός),
Χ. Ευθυμίου-Ράπτη, Μ. Γκούβα, Τζ. Πατριανάκου, Ν. Παπαγεωργίου.

ΚΑΝΑΔΑΣ: Ομάδα συγγραφής: Στ. Κωνσταντινίδης (συντονισμός),
Σ. Βολονάκης, Ν. Καραγκιόζη, Εμμ. Καρδαρά, Μ. Μαρίνου - Bleeker,
Φ. Κομπορόζος, Ελ. Κουρέση, Γ. Λαφογιάννης, Δ. Λυγουριάτης,
Θ. Μανιάκας, Α. Μοσχόπουλος, Μ. Ξενικάκη, Ρ. Παγιατάκη,
Γ. Ρίζου, Θ. Τάσου, Γ. Φιλιπούσης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	7
----------------	---

BIBLIO - ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
Ενότητα 1η: «Πάλι όλοι μαζί!»	15
Ενότητα 2η: «Κάθε παιδί κι ένα... λουλούδι»	18
Ενότητα 3η: «Στο σπίτι... καθένας μας και όλοι μαζί»	21
Ενότητα 4η: «Να ζήσεις, Μαρία,...»	23
Ενότητα 5η: «Οι συγγενείς μου»	26
Ενότητα 6η: «Έλα κι εσύ στην παρέλαση»	29
Ενότητα 7η: «Από τον Πύργο του Τορόντο»	31
Ενότητα 8η: «Πολλά μπορούν να κάνουν τα παιδιά»	33
Ενότητα 9η: «Πονάνε τα δόντια όταν χαλάσουν»	35
Ενότητα 10η: «Το λιοντάρι και το ποντίκι»	37
Ενότητα 11η: «Να βρεθούμε;»	39
Ενότητα 12η: «Πάμε για ψώνια;»	41
Ενότητα 13η: «Η γέννηση του Χριστού»	43
Ενότητα 14η: «Τα όργανα έπαιζαν γλυκά...»	45
Ενότητα 15η: «Δήμητρα και Περσεφόνη»	47
Ενότητα 16η: «Ήρθε η τρελή Αποκριά!»	49
Ενότητα 17η: «Καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή!»	51
Ενότητα 18η: «Θέλω να γίνω...»	53
Ενότητα 19η: «Χριστός Ανέστη! Χρόνια Πολλά!»	55
Ενότητα 20η: «Έλα, μάρμπα, να σου κάνω το τραπέζι!»	57
Ενότητα 21η: «Γάιδαρος και λύκος»	59
Ενότητα 22η: «Α! Τι ωραία! Διακοπές!»	61

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 2

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	64
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	65
ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ	67
ΑΓΓΛΙΑ:	
Ενότητα 1η: Η παρέα μας	71

Ενότητα 2η: Ο τόπος που μένω	73
Ενότητα 3η: Νύχτα φαντασμάτων	75
Ενότητα 4η: Τα Χριστούγεννα της Κλάρας	76
Ενότητα 5η: Μυρωδιές και χρώματα	77
Ενότητα 6η: Μια απίθανη εβδομάδα	78
ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΚΡΟΑΣΕΩΝ	79
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:	
Ενότητα 1η: Πώς σε λένε;	87
Ενότητα 2η: Πώς βρέθηκαν παππού στην Αυστραλία;	88
Ενότητα 3η: Μια αστεία ιστορία	89
Ενότητα 4η: Η φίλη μου η Yen Nguyen	90
Ενότητα 5η: Βόλτα στην αγορά	91
Ενότητα 6η: Το κοάλα	92
Ενότητα 7η: Τα ζώα τρελάθηκαν	93
Ενότητα 8η: Χριστούγεννα στην Αυστραλία	94
Ενότητα 9η: Ελάτε να γιορτάσουμε μαζί	95
Ενότητα 10η: Η γιορτή της Μητέρας	96
Ενότητα 11η: Στην κατασκήνωση	97
Ενότητα 12η: Η παράσταση	98
Η.Π.Α.:	
Ενότητα 1η: Ας γνωριστούμε καλύτερα!	101
Ενότητα 2η: Η γιορτή της φιλίας	102
Ενότητα 3η: Έρχεται το Halloween!	103
Ενότητα 4η: Μετά τη μέρα των Ευχαριστιών	105
Ενότητα 5η: Ο τόπος που ζούμε	106
Ενότητα 5.1: Οι Έλληνες της Νέας Υόρκης	107
Ενότητα 6η: Πες μου τι τρως	109
Ενότητα 7η: Χριστούγεννα στη Νέα Υόρκη	110
Ενότητα 8η: Η 25η Μαρτίου	112
ΚΑΝΑΔΑΣ:	
Ενότητα 1η: Η μέρα των Ευχαριστιών	117
Ενότητα 1.1: Κάτι από την Ελλάδα	118
Ενότητα 2η: Η γιορτή του Halloween	119
Ενότητα 3η: Μια βόλτα στην πόλη	120
Ενότητα 4η: Είμαστε φίλοι λοιπόν!	121
Ενότητα 5η: Χριστούγεννα στον Καναδά	122
Ενότητα 6η: 25η Μαρτίου στον Καναδά	123
Ενότητα 7η: Πάσχα στο Μόντρεαλ	124
Τα παιδιά ζωγραφίζουν (στίχοι-μουσική)	125
Τσάμικος (στίχοι-μουσική)	126

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο παρών οδηγός αναφέρεται στο **πρώτο μέρος** του **δευτέρου επιπέδου** της σειράς ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

Το συγκεκριμένο μέρος, με την επωνυμία «*Μιλώ και γράφω Ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου*», μαζί με το δεύτερο μέρος, με την επωνυμία «*Γράμματα πάνε κι έρχονται Ελληνικά στον κόσμο*» αποτελούν το γλωσσικό διδακτικό υλικό του δευτέρου επιπέδου, για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας (ΕΔΓ).

Το συνολικό εκπαιδευτικό υλικό για τη διδασκαλία της ΕΔΓ και των «*Ιστορικοπολιτισμικών Στοιχείων*» κατανέμεται σε πέντε (5) επίπεδα, όπως αυτά εμφανίζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 1: Επίπεδα παραγωγής διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας και Ιστορικοπολιτισμικών Στοιχείων

ΗΛΙΚΙΑ	ΤΑΞΗ	ΕΠΙΠΕΔΟ	ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΥΛΙΚΟ	ΙΣΤΟΡΙΚΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
6	Προδημοτική	ΠΡΩΤΟ:	Προαναγνωστικό-Αναγνωστικό	Το άτομο και η οικογένειά του (οικοιστορία)
7	1η			
8	2η			
9	3η	ΔΕΥΤΕΡΟ:	Εμπέδωση της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου	Το άτομο, η οικογένεια και ο άμεσος περίγυρός του (τοποιστορία)
10	4η			
11	5η	ΤΡΙΤΟ:	Καλλιέργεια της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου	Χώρα προέλευσης και παροικίες (κοινωνιο- και εθνο- ιστορία)
12	6η			
13	7η			
14	8η	ΤΕΤΑΡΤΟ:	Αυτόνομη παραγωγή γραπτού λόγου	Ελληνική και παροικιακή ιστορία (εθνο και κοσμο -ιστορία)
15	9η			
16	10η			
17	11η	ΠΕΜΠΤΟ:	Ενασχόληση με την ελληνική γλώσσα και γραμματεία	Ενασχόληση με την ιστορία και τον πολιτισμό της Ελλάδας και της ελληνικής διασποράς
18	12η			

Το **πρώτο μέρος** του γλωσσικού υλικού του **δευτέρου επιπέδου**, αντιστοιχεί ηλικιακά σε μαθητές της Γ΄ Τάξης και αποτελείται από **τρία βιβλία**.

Το πρώτο είναι το **κυρίως βιβλίο**, που περιέχει τα βασικά κείμενα και τα προς δια-

πραγμάτευση γραμματοσυντακτικά φαινόμενα.

Το δεύτερο βιβλίο είναι το **Τετράδιο Δραστηριοτήτων Νο 1**, το οποίο χρησιμεύει για την άσκηση και εμπέδωση των γραμματοσυντακτικών φαινομένων.

Το τρίτο βιβλίο είναι επίσης ένα **Τετράδιο Δραστηριοτήτων Νο 2**, το οποίο όμως αναφέρεται στις χώρες διαίονής των μαθητών και στοχεύει κυρίως στη διαπραγμάτευση κοινωνικοπολιτισμικών περιεχομένων, που αναφέρονται στις χώρες διαίονής και στις ελληνικές παροικίες σ' αυτές τις χώρες, και δευτερευόντως σε γλωσσικά φαινόμενα.

Αυτό το τρίτο βιβλίο, ή αλλιώς δεύτερο Τετράδιο Δραστηριοτήτων, αποτελεί το **Υλικό της Ετερότητας**, το οποίο συνδέεται και λειτουργεί μαζί με τα άλλα δύο βιβλία, τα οποία αποτελούν το **Υλικό Κορμού**.

Συγκεκριμένα, το **Υλικό Κορμού** είναι κοινό για όλους τους μαθητές, σ' όλες τις χώρες, οι οποίοι διδάσκονται την Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα¹.

Αντίθετα το **Υλικό Ετερότητας** διαφοροποιείται κατά χώρα και απευθύνεται στους μαθητές της κάθε χώρας.

Σ' αυτό το σημείο θα επανέλθουμε παρακάτω, αφού πρώτα αποσαφηνίσουμε τη σχέση μεταξύ του **Υλικού Κορμού** ή αλλιώς **Υλικού Ταυτότητας**, και του **Υλικού Ετερότητας** και αφού απαντήσουμε στο βασικό ερώτημα γιατί καταλήξαμε σ' αυτή την οργάνωση του γλωσσικού υλικού.

Στην πρώτη κιόλας φάση του σχεδιασμού παραγωγής του διδακτικού υλικού μάς απασχόλησε το ακόλουθο ερώτημα:

Είναι σκόπιμη η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για κάθε χώρα υποδοχής χωριστά ή η παραγωγή ενός κοινού για όλους υλικού ή, τέλος, είναι σκόπιμος ο συνδυασμός των δύο δυνατοτήτων;

Η απάντηση στο παραπάνω ερώτημα έχει ένα οικονομικο-τεχνικό και ένα θεωρητικό- φιλοσοφικό σκέλος.

Από οικονομικής και τεχνικής πλευράς η παραγωγή διδακτικού υλικού για κάθε χώρα υποδοχής χωριστά είναι πολύ δύσκολη έως αδύνατη, δεδομένου ότι Έλληνες ζουν σε περισσότερες από 100 χώρες ανά τον κόσμο, και κάποια μορφή ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης λειτουργεί σε περισσότερες από 40 χώρες.

Η οικονομική επιβάρυνση δεν περιορίζεται μόνο στην παραγωγή, αλλά επεκτείνεται και στην αναπαραγωγή και προώθηση του υλικού και άρα μεγεθύνεται. Οι δε τεχνικές δυσκολίες δεν περιορίζονται μόνο στο οργανωτικό σκέλος, αλλά έχουν κι ένα ουσιαστικό, με την έννοια ότι είναι ελάχιστες εκείνες οι χώρες όπου μπορούν να συσταθούν ομάδες παραγωγής διδακτικού υλικού, των οποίων τα μέλη να διαθέτουν την απαιτούμενη παιδαγωγική-διδακτική και γλωσσολογική, θεωρητική κατάρτιση, καθώς και την ανάλογη εκπαιδευτική εμπειρία.

Σημαντικότερο, ωστόσο, είναι το θεωρητικό -φιλοσοφικό σκέλος του ερωτήματος, η απάντηση του οποίου αποτελεί ουσιαστικά το πλαίσιο οργάνωσης του εκπαιδευτικού υλικού.

Αν δεχτούμε ότι σκοπός της παιδείας ομογενών είναι ο πολιτισμικός εμπλουτι-

¹ Για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας παράγεται ειδικό γλωσσικό υλικό.

σμός, μέσα από τη δυναμική διαδικασία της ενδοελληνικής πολιτισμικής συνάντησης και αλληλεπίδρασης, ο οποίος οδηγεί στη διεύρυνση της κοινής βάσης των διαφόρων ελληνικών ταυτοτήτων χωρίς να τις ομοιογενοποιεί και να τις ακυρώνει, τότε οδηγούμαστε στις ακόλουθες λογικές συνέπειες².

Ένα διδακτικό υλικό που θα ήταν οργανωμένο κατά χώρα και θα πρότασε την καλλιέργεια των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της εκάστοτε παροικίας, θα προωθούσε μόνο την ετερότητα και θα απομάκρυνε σταδιακά από την κοινή πολιτισμική βάση, δηλαδή τα κοινά στοιχεία της ταυτότητας των απανταχού Ελλήνων.

Αντίθετα, ένα διδακτικό υλικό για όλους που θα πρότασε και ενδεχομένως θα επιχειρούσε να επιβάλει την ελλαδική πολιτισμική νόρμα θα οδηγείτο σε αδιέξοδο.

Το διδακτικό υλικό που έχει τις περισσότερες πιθανότητες να ανταποκριθεί στην παραπάνω στοχοθεσία είναι ένα υλικό που καλλιεργεί τόσο την **ταυτότητα** (κοινά χαρακτηριστικά και στοιχεία) όσο και την **ετερότητα** (ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στοιχεία) και που, κατά συνέπεια, θα αντλεί τα περιεχόμενά του από όλους τους κοινωνικούς χώρους της παροικίας, της χώρας διαμονής και της Ελλάδας.

Για τους παραπάνω λόγους αποφασίσαμε, λοιπόν, να οργανώσουμε το εκπαιδευτικό υλικό έτσι, ώστε ένα μέρος του να είναι κοινό για όλους - το υλικό αυτό το αποκαλούμε **Υλικό Κορμού ή Υλικό Ταυτότητας** - και ένα άλλο μέρος του υλικού να είναι διαφοροποιημένο κατά χώρα - το υλικό αυτό ονομάζεται **Υλικό Ετερότητας**.

Είναι προφανές ότι η συγκεκριμένη οργάνωση του υλικού βασίζεται από τη μια στη γενική σκοποθεσία της ελληνικής παιδείας στο εξωτερικό, και από την άλλη στη γεωγραφική διάσταση (γεωγραφικό κριτήριο). Δεν χρησιμοποιούμε όμως τη γεωγραφική διάσταση στην τοπο-λογική έννοια του όρου, αλλά υπό την έννοια της ανθρωπογεωγραφίας. Δηλαδή, η γεωγραφική διάσταση συναρτάται με την κοινωνικοπολιτισμική.

Η σχέση μεταξύ του **Υλικού Ταυτότητας** (ή Υλικού Κορμού) και του **Υλικού Ετερότητας** - την οποία επιδιώξαμε να εκφράσουμε σχηματικά στον πίνακα 2 - είναι συμπληρωματική.

Ο όρος της συμπληρωματικότητας, ωστόσο, δεν είναι μονοσήμαντος με την έννοια ότι το **Υλικό της Ετερότητας** συμπληρώνει το **Υλικό της Ταυτότητας**, αλλά σημαίνει και το αντίθετο.

Συγκεκριμένα, στην περίπτωση του γλωσσικού υλικού συμπληρωματικότητα σημαίνει:

- α) εμπέδωση βασικών δομών της Ελληνικής,
- β) εμπλουτισμό του διδακτικού υλικού με κοινωνικοπολιτισμικά στοιχεία από την παροικία και την χώρα διαμονής,
- γ) ανάπτυξη μιας συνειδητής διγλωσσίας και διπολιτισμικότητας,
- δ) πρόληψη ή και διορθωτική αγωγή σε παρεμβολές (πρόληψη και θεραπεία λαθών).

Συγκεκριμένα, η εμπέδωση βασικών δομών της ελληνικής γλώσσας προωθείται και μέσω του συγκεκριμένου Υλικού Ετερότητας, δηλαδή του δεύτερου Τετραδίου

² Σχετικά με τη στοχοθεσία της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό βλ.: Προλεγόμενα Αναλυτικού Προγράμματος για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στη Διασπορά. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ Ρέθυμνο 2001 (κεφ. 1).

Δραστηριοτήτων, με την έννοια ότι εμπεριέχονται σ' αυτό ασκήσεις και δραστηριότητες για επανάληψη, εμβάθυνση και εν μέρει επέκταση των γλωσσικών φαινομένων που εμφανίζονται στο Υλικό Κορμού.

Πίνακας 2: Η σχέση μεταξύ του υλικού ταυτότητας και ετερότητας

	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΕΠΙΠΕΔΑ				
	1	2	3	4	5
Γλωσσικό Υλικό Ετερότητας	Γλωσσικό Υλικό Ετερότητας (διαφοροποιημένο κατά χώρα)				
Διδακτικό Υλικό ταυτότητας	Γλωσσικό Υλικό Ταυτότητας ή Κορμού (κοινό για όλους) Ιστορικοπολιτισμικό Υλικό Ταυτότητας ή Κορμού (κοινό για όλους)				
Ιστορικοπολιτισμικό Υλικό Ετερότητας	Ιστορικοπολιτισμικό Υλικό Ετερότητας (διαφοροποιημένο κατά χώρα)				

Ο βασικός, ωστόσο, στόχος του δεύτερου Τετραδίου Δραστηριοτήτων είναι ο εμπλουτισμός του γλωσσικού υλικού αυτού του επιπέδου με κοινωνικοπολιτισμικά στοιχεία από τις ελληνικές παροικίες και την εκάστοτε χώρα διαμονής.

Αυτός ο εμπλουτισμός των περιεχομένων του υλικού δεν βοηθά μόνο τον μαθητή να βρει τα βιώματα, τις παραστάσεις και τις εμπειρίες του στο υλικό και να ταυτιστεί μ' αυτό, αλλά τον βοηθά συγχρόνως να συνειδητοποιήσει τη διπολιτισμικότητά του και να διαμορφώσει μια ταυτότητα που να συνάδει με τις κατά κανόνα διπολιτισμικές ή και πολυπολιτισμικές συνθήκες κοινωνικοποίησής του.

Η πρόληψη και η θεραπεία λαθών παρεμβολής, δηλαδή λαθών της Ελληνικής, τα οποία ανάγονται στην επίδραση της γλώσσας της χώρας διαμονής, επιδιώκεται μόνο έμμεσα από το ίδιο το υλικό.

Ο εκπαιδευτικός, όμως, καλείται, ορμώμενος από τη θεματοποίηση διπολιτισμικών ή και διαπολιτισμικών θεμάτων, να θεματοποιήσει επίσης- έστω και ευκαιριακά σ' αυτό το επίπεδο και συστηματικότερα στα επόμενα επίπεδα- γλωσσικές ομοιότητες και διαφορές μεταξύ της Ελληνικής και της γλώσσας της χώρας διαμονής και να βοηθήσει τους μαθητές του να αποκτήσουν μια συνειδητή διγλωσσία.

Η συνειδητοποίηση, από τους μαθητές, της διγλωσσικής τους κατάστασης και των πιθανών αποκλίσεων του δικού τους ελληνικού γλωσσικού κώδικα από τη νόρμα αποτελεί προϋπόθεση για τη διάκριση των δύο γλωσσικών κωδίκων και για την υπέρβαση των πιθανών αποκλίσεων που ανάγονται στην παρεμβολή της γλώσσας της χώρας διαμονής στην Ελληνική.

Στο δεύτερο Τετράδιο Δραστηριοτήτων του συγκεκριμένου γλωσσικού υλικού εμπεριέχονται διδακτικές ενότητες που αφορούν σε περισσότερες χώρες διαμονής και

συγκεκριμένα: στις Η.Π.Α, στον Καναδά, στην Αυστραλία και στην Αγγλία.

Αυτή ήταν μια συνειδητή επιλογή, η οποία ανάγεται σε δύο κυρίως λόγους.

Ο πρώτος λόγος είναι ότι όλες οι παραπάνω χώρες είναι αγγλόγλωσσες και επομένως πρόκειται για την ίδια «γλωσσική συνάντηση» και κατά συνέπεια για τις ίδιες συνέπειες που μπορεί να έχει αυτή η συνάντηση για τη γλωσσική παιδεία των μαθητών.

Ο δεύτερος λόγος ανάγεται στη θεωρητική θέση μας ότι μια «ενδοελληνική πολιτισμική συνάντηση και αλληλεπίδραση»³ διευρύνει τον πολιτιστικό ορίζοντα των μαθητών και τους βοηθά να συνειδητοποιήσουν ότι οι ίδιοι και η κοινότητά τους αποτελούν συνθετικό στοιχείο ενός ευρύτερου συνόλου, του ελληνισμού της διασποράς.

Μέσα από τα συγκεκριμένα περιεχόμενα του δευτέρου *Τετραδίου Δραστηριοτήτων* οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να έλθουν έμμεσα σε επαφή με τον ελληνισμό άλλων χωρών, εκτός της δικής τους. Αυτό σε συνδυασμό με τα περιεχόμενα του Υλικού Κορμού, που αναφέρονται τόσο στην Ελλάδα όσο και στις ελληνικές παροικίες στη διασπορά, βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν σταδιακά μια εικόνα και μια αντίληψη για την παρουσία των απανταχού Ελλήνων, αλλά και για τις σχέσεις τους με τους λοιπούς λαούς και πολιτισμούς.

Έτσι, με μια πρώτη ματιά στον πίνακα περιεχομένων του *Υλικού Ετερότητας* (*Τετράδιο Δραστηριοτήτων 2*) μπορούν να εντοπιστούν αμέσως ενότητες παράλληλες ή συγκρίσιμες, όπως εκείνες που αναφέρονται στη γιορτή του Halloween (Αγγλία: Νύχτα φαντασμάτων, Η.Π.Α.: Έρχεται το Halloween, Καναδάς: Η γιορτή του Halloween) ή αυτές που μιλούν για ελληνικές γιορτές (Η.Π.Α.: 25η Μαρτίου, Καναδάς: 25η Μαρτίου στον Καναδά). Επίσης, ο έγχρωμος πίνακας περιεχομένων στο *Τετράδιο Δραστηριοτήτων 2*, μας υποδεικνύει και τους κοινούς θεματικούς κύκλους ανάμεσα στις τέσσερις αγγλόφωνες χώρες, όπως: ενότητες που αναφέρονται στους φίλους ή τους συμμαθητές, άλλες που κάνουν λόγο για κοινές διατροφικές συνήθειες ή για τους Έλληνες στη Νέα Υόρκη, στις τρεις μεγάλες πόλεις του Καναδά που παρουσιάζονται εδώ και για την ελληνική γειτονιά του Λονδίνου. Ο/Η εκπαιδευτικός ενθαρρύνεται, μέσα από ιδιαίτερες δραστηριότητες, να ανατρέξει στις σελίδες του βιβλίου μαζί με τους μαθητές του και να κάνουν τις συγκρίσεις τους.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι τα περιεχόμενα και η στοχοθεσία του Υλικού Ετερότητας έχουν κατά κύριο λόγο ένα κοινωνικοπολιτισμικό και δευτερευόντως έναν γλωσσικό προσανατολισμό.

Αυτό σημαίνει ότι το Υλικό Ετερότητας από μόνο του δεν αρκεί σε καμία περίπτωση για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.

Ρέθυμνο, Οκτώβριος 2001

Μιχάλης Δαμανάκης
Επιστημονικός υπεύθυνος
του έργου *Παιδεία Ομογενών*

³ Σχετικά μ' αυτό το θέμα βλέπε Προλεγόμενα Αναλυτικού Προγράμματος για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ Ρέθυμνο 2001, (κεφ.1).

Εισαγωγή

Το βιβλίο «Μιλώ και γράφω Ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου» προορίζεται για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας και απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 8 - 9 ετών που εισέρχονται στο δεύτερο επίπεδο ελληνομάθειας.

Περιλαμβάνει εικοσι δύο θεματικές ενότητες που προσφέρουν μια μεγάλη ποικιλία υλικού σε θέματα της καθημερινής ζωής, του πολιτισμού και του θρησκευτικού βίου των απανταχού Ελλήνων. Στόχοι είναι η **εκμάθηση-κατάκτηση της γλώσσας** σε βαθμό τέτοιο, ώστε να αποκτούν τα παιδιά την ικανότητα:

- **ακρόασης/κατανόησης**
- **ανάγνωσης/κατανόησης**
- **συζήτησης/κατανόησης**
- **παραγωγής γραπτού λόγου.**

Τα ανωτέρω υλοποιούνται με υλικό που προσφέρεται σε μια πορεία *προϊούσης δυσχερείας*, πρωτίστως μέσω της επιλογής των κατάλληλων κειμένων, τα οποία χρησιμοποιούνται επίσης για τη διδασκαλία του εκάστοτε γραμματικού φαινομένου και της λεκτικής πράξης. Έτσι, χρησιμοποιούνται κείμενα:

- **επικοινωνιακού τύπου**
- **πεζά μη λογοτεχνικά (περιγραφικά, πληροφοριακά, διαφήμιση, κείμενα του ημερήσιου ή περιοδικού τύπου κ.λπ.)**
- **λογοτεχνικά (πεζά, ποιητικά, θεατρικά).**

Τα επικοινωνιακού τύπου κείμενα, με την αμεσότητα του προφορικού λόγου, κρίνονται ως τα πλέον κατάλληλα για τους μαθητές που επιλέγουν να παρακολουθήσουν την Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα, επειδή σ' αυτά υπάρχει μια ορισμένου βαθμού οικειότητα με τον προφορικό λόγο. Επιπλέον, καταβάλλεται προσπάθεια, ούτως ώστε το περιεχόμενο των κειμένων να ανταποκρίνεται σε βιωματικές καταστάσεις των μαθητών.

Τα πεζά μη λογοτεχνικά κείμενα προσφέρονται για επαφή με τον κόσμο της πραγματικότητας, μέσω του γραπτού λόγου και με τον τρόπο αυτό καθίστανται γέφυρα διαλόγου και πρόσβασης προς το στενότερο ή ευρύτερο περιβάλλον. Τέλος, τα λογοτεχνικά κείμενα (πεζά, ποιητικά ή θεατρικά) προσφέρονται κατ' εξοχήν για μία βαθύτερη επικοινωνία με τη γλώσσα.

Κατά την επιλογή και παραγωγή κειμένων για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στους μαθητές της Ομογένειας, στο δεύτερο επίπεδο, η Ελληνική είναι μια ενδιάμεση κατάσταση ανάμεσα στην εκμάθηση και την κατάκτηση και για τον λόγο αυτό τα λογοτεχνικά κείμενα είναι ολιγότερα σε αριθμό από τα μη λογοτεχνικά. Τα πεζά και τα ποιητικά κείμενα του βιβλίου δεν γίνονται αντικείμενο αναλυτικής προσέγγισης· η ανάγνωση και η ακρόασή τους, εντούτοις, προσφέρει, χάρη στο περιεχόμενο, στον ρυθμό και στην ομοιοκαταληξία, την απόλαυση και την ψυχαγωγία και περαιτέρω μια πρώτη μύηση στη χάρη και τη γοητεία της λογοτεχνίας.

Στα κείμενα των διαφόρων ειδών και τύπων φροντίσαμε να τηρούνται οι αρχές της κειμενικότητας, δηλ.,

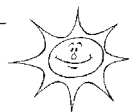
- **η προθετικότητα**
- **η αποδεκτότητα**
- **η πληροφορικότητα**
- **η καταστασιακότητα**
- **η συνοχή**
- **η συνεκτικότητα**
- **η διακειμενικότητα**

Γι' αυτό και κατά τη σύνθεση των ενότητων κατεβλήθη ιδιαίτερη φροντίδα, ώστε τα κείμενα να μεταφέρουν ένα ανεκτό σύνολο πληροφοριών μέσα σε ευδιάκριτο καταστασιακό πλαίσιο, να διαφαίνονται οι παιδαγωγικές, πολιτισμικές (ως προς τα μηνύματα ελληνογνωσίας και ταυτότητας) και διαπολιτισμικές προθέσεις, να τίθενται προβληματισμοί και ταυτοχρόνως τα κείμενα να είναι ελκυστικά για να γίνονται αποδεκτά από τους μικρούς αναγνώστες.

Όσον αφορά στο περιεχόμενο των κειμένων, οι ενότητες πραγματεύονται και καλύπτουν θέματα επίκαιρα και διαχρονικά σε μια αμφίδρομη τροφοδοτούμενη σχέση: μέσω αυτής τα ελληνόπουλα της Ομογένειας αποκτούν την ικανότητα πρόσβασης τόσο στους προβληματισμούς του παρόντος, όσο και στο διαχρονικό μορφωτικό αγαθό της ελληνικής παιδείας, όπως αυτή διαχέεται και εμποτίζει τις παγκόσμιες αξίες.

Σχετικά με τις ασκήσεις επιδιώκεται να επαληθεύσουν τις παραπάνω αρχές και αξίες και ταυτόχρονα να εισαγάγουν τα παιδιά στον μηχανισμό της γλώσσας, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του επιπέδου, δηλ., την κατανόηση ενός βασικού κειμένου, την κατάκτηση της σημασίας ενός ειδικού, κάθε φορά, λεξιλογίου, την εμπέδωση των γραμματικών φαινομένων, την οικείωση με λεκτικές πράξεις και την παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου. Στην πραγμάτωση αυτών των στόχων συντελεί το πολυλειτουργικό κείμενο της κάθε ενότητας, το οποίο φροντίζουμε να ανταποκρίνεται στη νόρμα του νεοελληνικού λόγου της εποχής μας. Τον ίδιο σκοπό υπηρετούν οι ασκήσεις της ακρόασης και της δραματοποίησης (ακρόαση και κατανόηση του βασικού νοήματος / ανάγνωση και ελεύθερος σχεδιασμός λόγου). Τόσο τα κείμενα, όσο και οι δραστηριότητες επιδιώκουν να εμπλέξουν ως ενεργούς αναγνώστες τα παιδιά μέσα στο είναι και γίνεσθαι του βιβλίου (θεωρουμένου ως πεδίου δράσης – βιβλίο μαθητή και τετράδιο δραστηριοτήτων). Την αρχή της συμμετοχής των παιδιών στην εκμάθηση- κατάκτηση της γλώσσας υποστηρίζει με χάρη και παιδικότητα η εικονογράφηση του βιβλίου, όπου επιχειρείται μέσω μιας δυναμικής των μορφών να αναδειχθεί και η ίδια η ευρωστία και ευλυγισία της ελληνικής γλώσσας.

Ενότητα 1η: «Πάλι όλοι μαζί!»

Γενικοί στόχοι

- Να παρουσιάσουμε μια τυπική συναισθηματική κατάσταση των παιδιών, όταν φτάνει το τέλος των καλοκαιρινών διακοπών τους.
- Να δημιουργήσουμε μια ευχάριστη ατμόσφαιρα στον χώρο του σχολείου, όπου οι αναμνήσεις και οι εμπειρίες του καλοκαιριού διαδέχονται την πρώτη μελαγχολία και βοηθούν στην ομαλή προσαρμογή των παιδιών στη σχολική ζωή.
- Να δούμε την πρώτη μέρα στο σχολείο ως ευκαιρία ανταλλαγής εμπειριών από άλλους τόπους, όπως αυτές διατυπώνονται στις διηγήσεις των παιδιών και των δασκάλων.
- Να προετοιμάσουμε τα παιδιά για τα μαθήματα του νέου σχολικού έτους.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

Ο τίτλος της ενότητας «Πάλι όλοι μαζί!» υποδηλώνει ότι η επιστροφή στο σχολείο δίνει την ευκαιρία στα παιδιά και τους δασκάλους να συναντηθούν μετά από πολύν καιρό και να ανταλλάξουν εντυπώσεις και εμπειρίες από τα μέρη που επισκέφθηκαν στις διακοπές τους. Ειδικότερα, με τα κείμενα και τις δραστηριότητες επιδιώκουμε:

- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι η περίοδος των διακοπών προσφέρει περίπου τις ίδιες δυνατότητες σε όλους: να παίξουν, να κάνουν φίλους, να χαρούν τον ήλιο και τη θάλασσα, να φιλοξενήσουν και να φιλοξενηθούν σε σπίτια φίλων, αλλά και να επισκεφθούν τόπους του άλλου ημισφαιρίου και με διαφορετικές κλιματολογικές συνθήκες, να γνωρίσουν τον τρόπο ζωής εκεί.
- Να μάθουν ότι οι κάρτες, οι φωτογραφίες, οι βιντεοταινίες, τα διάφορα ενθύμια από τα μέρη που επισκέφθηκε κάποιος το καλοκαίρι είναι απαραίτητα στοιχεία που μας κρατάνε ζωντανές τις αναμνήσεις και βοηθούν, επίσης, τους φίλους μας να γνωρίσουν άγνωστους γι' αυτούς τόπους.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

Με την εναλλαγή των προσώπων, των καταστάσεων, του χώρου και του χρόνου επιδιώκουμε να μάθουν τα παιδιά να προσαρμόζονται σε νέα δεδομένα, να αναγνωρίζουν τα όρια των δραστηριοτήτων τους σε κάθε χρονική περίοδο και να βλέπουν την αισιόδοξη πλευρά των αλλαγών.

3. Γλωσσικοί στόχοι

Το περιεχόμενο της ενότητας σχετίζεται με καθημερινές καταστάσεις του καλοκαιριού και προσφέρει τις εξής δυνατότητες, όσον αφορά στην καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας:

- Ένα βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας των διακοπών.

- Τις πρώτες κουβέντες που γίνονται, όταν τα παιδιά συναντώνται μετά από πολύ καιρό.
- Τις συχνότερες και απλούστερες δομές λόγου που έχουν σχέση με την παραστατική προφορική αφήγηση γεγονότων του άμεσου παρελθόντος.
- Την ακολουθία των χρόνων, όσο γίνεται περισσότερο με παιγνιώδη τρόπο.
- Την επισήμανση γνωστών γραμματικών όρων, όπως είναι τα ουσιαστικά και τα γένη τους.
- Τις σημασιολογικές ποικιλίες που αποκτούν οι λέξεις, και συγκεκριμένα, τα ρήματα *κάνω*, *περνώ*, *παίρνω* σε συνταγματικές ακολουθίες.

- Την εξοικείωση, γενικά, με τον γραπτό λόγο, ώστε τα παιδιά να διαβάζουν σωστά και με χρώμα ένα κείμενο και να γράφουν τις κυριότερες αναμνήσεις του καλοκαιριού.

Μεθοδολογία

Η πρώτη μέρα στο σχολείο προσφέρεται, κυρίως, για κουβέντα. Είναι πιθανόν να υπάρχουν και νέοι μαθητές ή μαθήτριες στο μάθημα των ελληνικών, οπότε καλό είναι να ζητήσουμε από τα παιδιά να γνωριστούν μεταξύ τους. Έτσι, το κάθε παιδί παρουσιάζεται, λέει τι έκανε στις διακοπές του και γράφει στον πίνακα κάποια λέξη ή φράση που το εντυπωσίασε. Στη συνέχεια, γίνεται μια σύντομη συζήτηση για τους τόπους και τους ανθρώπους που γνώρισαν.

Η νέα χρονιά έχει νέα μαθήματα και νέα βιβλία! Τα παιδιά μπορούν να περιεργαστούν το βιβλίο «Πράγματα και Γράμματα», να δουν τα θέματα των ενοτήτων και την εικονογράφηση και να συζητήσουν. Ο διδάσκων θα υποδείξει τα πρόσωπα του βιβλίου. Η πρώτη ενότητα παρακολουθεί τη ζωή ορισμένων παιδιών στην Ελλάδα κατά την περίοδο των διακοπών τους.

Το κείμενο έχει πολλά πρόσωπα, πράγμα που μας διευκολύνει να αναθέσουμε στα παιδιά να διαβάσουν και έτσι η ανάγνωση θα αποκτήσει θεατρικό χαρακτήρα. Οι συνηθισμένες λέξεις, οι απλές συντακτικές δομές και το ύφος του παιδικού λόγου βοηθούν τον μικρό αναγνώστη να αισθανθεί το κείμενο οικείο και να το διαβάσει, ωσάν να αναγνωρίζει μέσα σ' αυτό τη δική του φωνή, τις δικές του σκέψεις, τα δικά του συναισθήματα.

Το φωτογραφικό υλικό δίνει την ευκαιρία στον διδάσκοντα να παρακινήσει το παιδί να δημιουργήσει περιγραφή στον προφορικό λόγο, να μάθει, δηλαδή να παρατηρεί μια εικόνα, να αναγνωρίζει βασικά θέματά της και να μιλάει γι' αυτά. Θα πρέπει να προσθέσουμε: (α) ότι ο διδάσκων μπορεί να χρησιμοποιήσει και δικό του υλικό από διακοπές: φωτογραφίες, κασέτες με μουσική και τραγούδια ή μαγνητοφωνημένο λόγο από άλλες χώρες, βιντεοταινίες, για να γνωρίσουν τα παιδιά αυθεντικό και χειροπιαστό υλικό από άλλους τόπους και πολιτισμούς και (β) ότι για να έχουν τα παιδιά μια βιωματική προσέγγιση του αναμνηστικού δώρου τους προσφέρεται μια κάρτα ή κάποιο αντιπροσωπευτικό αντικείμενο σχετικό με τον τόπο των διακοπών.

Με τις ασκήσεις **συμπλήρωσης** έχουμε στόχο να ελέγξουμε:

- την αφομοίωση του περιεχομένου και των σημασιών του βασικού λεξιλογίου και των χαρακτηριστικών ρηματικών εκφράσεων της ενότητας και
- την ευχέρεια των παιδιών να αναγνωρίζουν μέσα σε ένα προτασιακό σύνολο το ουσιαστικό κατά το είδος, το γένος και τη λειτουργία του και να κατανοούν τον λειτουργικό ρόλο του οριστικού άρθρου.

Με την άσκηση δραματοποίησης τα παιδιά εμποδώνουν τη χρήση εκφράσεων, όπως: *καλωσόρισες, καλώς σε βρήκα κ.λπ.*

Η τελευταία άσκηση ζητά από τα παιδιά να παραγάγουν σύντομο κείμενο, στο οποίο θα φανεί κατά πόσον έχουν αφομοιώσει αφήγηση, λεξιλόγιο, εκφράσεις κ.λπ.

Διευρυμένο λεξιλόγιο

Εκτός από το βασικό λεξιλόγιο που υπάρχει στο βιβλίο του μαθητή, ο διδάσκων μπορεί να το διευρύνει με συνώνυμες και συγγενικές λέξεις. Οι λέξεις αυτές σε συνεργασία με τα παιδιά μεταφράζονται στη γλώσσα της χώρας διαμονής. Το ίδιο είναι δυνατόν να γίνει και για τις ρηματικές φράσεις των λεκτικών πράξεων. Π. χ.

καράβι	πλοίο, βαπόρι, καΐκι
αυτοκίνητο	αμάξι
εστιατόριο	ταβέρνα, ρεστωράν
μπάνιο	κολύμπι
περνώ	διαβαίνω
πηγαίνω	πάω

Ενότητα 2η: «Κάθε παιδί κι ένα... λουλούδι»

Γενικοί στόχοι

- Να ενθαρρύνουμε τα παιδιά να μιλήσουν για τον εαυτό τους, το περιβάλλον τους, την καταγωγή τους και για το τι τους αρέσει να κάνουν. Έτσι, το ένα παιδί γνωρίζει το άλλο και συνειδητοποιεί την ιδιαιτερότητά του μέσα από τις συνήθειές του, το οικογενειακό του περιβάλλον και τα ενδιαφέροντά του.
- Να δημιουργήσουμε μια κατάλληλη ατμόσφαιρα, μέσα στην οποία οι ικανότητες και οι ευαισθησίες του κάθε παιδιού γίνονται θετικοί παράγοντες μιας δημιουργικής συνύπαρξης, ανάλογης προς την εικόνα που εμφανίζεται στην ενότητα (όπως τα άνθη του κήπου συνθέτουν με τη διαφορετικότητα μιαν αρμονία).
- Να δούμε τις πρώτες μέρες στο σχολείο ως ευκαιρία αυτογνωσίας, δηλ., να μιλήσουν τα παιδιά για τον εαυτό τους, το περιβάλλον τους και τα ενδιαφέροντά τους.

Ειδικόί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

Ο τίτλος της ενότητας και το περιεχόμενο ανταποκρίνονται στα ζητούμενα του σύγχρονου σχολείου, όπου τα παιδιά από διαφορετικές χώρες και περιβάλλοντα συνυπάρχουν αρμονικά, προκειμένου να κατακτήσουν το αγαθό της μόρφωσης και να κοινωνικοποιηθούν. Ειδικότερα, με τα κείμενα και τις δραστηριότητες επιδιώκουμε:

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι αυτή η συνύπαρξη προσφέρει τη δυνατότητα της άμεσης επικοινωνίας μεταξύ τους και της αποδοχής του «φίλου».
- Να κινηθούμε το ενδιαφέρον τους για αναζήτηση περισσότερων στοιχείων για «τον κόσμο του άλλου». Τέτοιες ευκαιρίες προσφέρει πάντα η χρήση του χάρτη.
- Να συνδυάσουν το κύριο όνομα, με την καταγωγή του παιδιού, π.χ. ο Γιόχαν, από τη Γερμανία, ο Χασάν από το Μαρόκο κ.λπ.
- Να κατανοήσουν ότι το κύριο όνομα προσαρμόζεται, πολλές φορές, στο πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας διαμονής και στο ανάλογο ονοματολογικό περιβάλλον, π.χ. ο Αλέξης γίνεται Άλεξ, ο Γιώργος Γκέοργκ κ.λπ.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

Με την επαφή των προσώπων, με τη δυναμική των καταστάσεων που αναπτύσσονται, ενθαρρύνονται τα παιδιά να αναπτύξουν το αυτοσυναίσθημά τους και να αναγνωρίσουν στον «άλλο» κάτι ανάλογο, όπως ευαισθησίες, ταλέντο, κ.λπ., ως και ιδιότητες που πολλές φορές εκλαμβάνονται ως «ιδιοτροπίες». Με τον τρόπο αυτό διαμορφώνεται ένα κλίμα αντίθετο προς κάθε μορφής προκαταλήψεις.

3. Γλωσσικοί στόχοι

Το περιεχόμενο της ενότητας σχετίζεται με τις δυναμικές που αναπτύσσονται μέσα στην τάξη μεταξύ παιδιών από διαφορετικές χώρες.

Όσον αφορά στην καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας, προσφέρει τις εξής δυνατότητες:

- Ένα βασικό λεξιλόγιο που αναφέρεται στην εξωτερίκευση ατομικών χαρακτηριστικών και δραστηριοτήτων.
- Συχνές και απλές δομές λόγου που έχουν σχέση με την ικανότητα των παιδιών να παρουσιάζουν τον εαυτό τους και τις δραστηριότητές τους.
- Λειτουργία της δράσης στο άμεσο παρελθόν, στο παρόν και στο μέλλον.
- Διδασκαλία των *ουδετέρων*, σε **-ι** και **-ο** και των ονομάτων που δηλώνουν καταγωγή.
- Τις γλωσσικές ποικιλίες της δήλωσης καταγωγής - διαμονής και (*είμαι από..., μένω στο/στη..*) και της ονοματοθεσίας (*με λένε..., ονομάζομαι..., λέγομαι...*).
- Οικείωση των παιδιών με λεκτικές διατυπώσεις αυτοσύστασης.

Μεθοδολογία

Τα σύντομα κείμενα εμπεριέχουν τη δυναμική των δρωμένων και μπορούν να παροτρύνουν τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν παρόμοιες απλές δομές λόγου, για να μιλήσουν για τον δικό τους κόσμο. Τα ίδια κείμενα βοηθούν τα παιδιά να εκφραστούν γρηπτός, με παιγνιώδη τρόπο, ανάλογα προς το θέμα της ενότητας. Η παρουσία στο κείμενο πολλών προσώπων δημιουργεί ένα μικρόκοσμο, ανάλογο του πραγματικού πολυπολιτισμικού κόσμου μας.

Πρέπει, επίσης, να σημειώσουμε ότι, στον διάλογο όπου ο Αλέξης αυτοσυστήνεται ως Άλεξ, η παρέκκλιση είναι σκόπιμη. Επιζητούμε έτσι να προκαλέσουμε συζήτηση γύρω από τις μεταβολές που υφίστανται τα ονόματα προσαρμοζόμενα στη μορφολογία της επίσημης γλώσσας στη χώρα διαμονής. Η τροπή αυτή είναι μια κοινωνικοπολιτισμική λεπτομέρεια που αντικατοπτρίζει ευρύτερες δυναμικές προσαρμογών.

Με τις ασκήσεις συμπλήρωσης έχουμε στόχο να ελέγξουμε:

- Την αφομοίωση του περιεχομένου και των σημασιών του βασικού λεξιλογίου και των χαρακτηριστικών ρηματικών εκφράσεων της ενότητας.
- Την ευχέρεια των παιδιών να αναγνωρίζουν μέσα σε ένα προτασιακό σύνολο τα *ουδέτερα ουσιαστικά* με καταλήξεις **-ι** και **-ο**.
- Να χρησιμοποιήσουν φράσεις, όπως: *«με λένε..., ονομάζομαι..., λέγομαι..., είμαι από..., μένω στο...»*, προκειμένου να ορίσουν τον εαυτό τους μέσα στο άμεσο περιβάλλον και κατ' επέκταση στον κόσμο.

Διευρυνόμενο λεξιλόγιο

Εκτός από το βασικό λεξιλόγιο που υπάρχει στο βιβλίο του μαθητή, ο διδάσκων μπορεί το διευρύνει με συνώνυμες και συγγενικές λέξεις. Οι λέξεις αυτές μεταφράζονται στη γλώσσα της χώρας διαμονής. Το ίδιο είναι δυνατόν να γίνει και για τις ρηματικές φράσεις των λεκτικών προτάσεων. Π. χ.

το περιβόλι:	ο κήπος
ζωγραφίζω:	σχεδιάζω
τρέχω:	τρέχω σαν ελάφι
ονομάζομαι:	λέγομαι
στολίζω:	στολίζω το βάζο
στολίζομαι:	στολίζομαι σαν νύφη!
είμαι από:	κατάγομαι από
λούζομαι:	πλένω τα μαλλιά μου

το κίλοκαίρι λούζεται και στολίζεται

Ενότητα 3η: «Στο σπίτι... καθένας μας και όλοι μαζί»

Γενικοί στόχοι

- Να παρουσιάσουμε καθημερινές καταστάσεις που δημιουργούνται σ' ένα ελληνικό σπίτι σε διαφορετικές ώρες της ημέρας.
- Να βοηθήσουμε τα παιδιά, ώστε να δουν από πολύ κοντά τη ζωή μιας οικογένειας και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των μελών της (μικροέριδες, κοινά και διαφορετικά γούστα, ρόλοι των μελών της οικογένειας κ.λπ.).
- Να δημιουργήσουμε μια κατάλληλη ατμόσφαιρα, μέσα στην οποία τα παιδιά αποκτούν την άνεση να μιλήσουν κι εκείνα για το σπίτι και την οικογένειά τους.

Ειδικόί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

Ο τίτλος και το περιεχόμενο της ενότητας ανταποκρίνονται σε συνήθεις καταστάσεις που παρατηρούνται στο ελληνικό σπίτι. Ειδικότερα, με τα κείμενα και τις δραστηριότητες βοηθούμε τα παιδιά να επισημάνουν ότι η κοινή γενικά διαρρυθμίστη των κατοικιών σε αστικά περιβάλλοντα ανά τον κόσμο, καθώς και τα όμοια αντικείμενα και οικιακά σκεύη (συσκευές, έπιπλα κ.λπ.), προσδίδουν ένα κοινό τύπο καθημερινής ζωής σε όλα τα μέρη του κόσμου (μορφή παγκοσμιοποίησης).

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

Με τη δυναμική των καταστάσεων που αναπτύσσονται μεταξύ των προσώπων μέσα στην οικογένεια, συνειδητοποιούν τα παιδιά ότι στις διαπροσωπικές σχέσεις, απαιτούνται ανεκτικότητα, κατανόηση και αναγνώριση του «άλλου» στο οικείο περιβάλλον, όπου ο περιορισμένος χώρος ευνοεί την δημιουργία εντάσεων.

3. Γλωσσικοί στόχοι

Το περιεχόμενο της ενότητας σχετίζεται με τις δυναμικές που αναπτύσσονται μέσα στην οικογένεια και στους χώρους ενός σπιτιού.

Για την καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας προσφέρονται τα ακόλουθα:

- Το βασικό **λεξιλόγιο** της ενότητας που αναφέρεται στους οικείους χώρους και στις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των μελών της οικογένειας.
- Οι συνηθέστερες δομές λόγου που εκφωνούνται στις παραπάνω καθημερινές καταστάσεις και απεικονίζουν τις αναπτυσσόμενες δυναμικές.
- Η διδασκαλία των *αρσενικών* σε *-ας* και *-ος* που κατονομάζουν χώρους και αντικείμενα του σπιτιού, προκειμένου να γίνεται ταυτόχρονα η πρόσληψη της *λειτουργίας του ονόματος*.
- Η χρήση των μορίων *που/πού* και *πως/πώς*.
- Η οικείωση των παιδιών σε ποικιλίες *λεκτικών διατυπώσεων* του αιτήματος (προσταγή, απαίτηση, παράκληση και διαβαθμίσεις).
- Η ευκαιρία παραγωγής γραπτού λόγου (σύνθεση μιας ιστορίας) με παρατήρηση εικόνων.

Μεθοδολογία

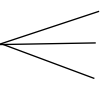
Τα κείμενα απεικονίζουν δρώμενα τα οποία είναι οικεία στα παιδιά. Με τη χρησιμοποίηση παρόμοιων απλών δομών λόγου τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να εκφραστούν προφορικά (δραματοποίηση) και γραπτά (αφήγηση ιστορίας).

Προσφέρονται ασκήσεις *συμπλήρωσης* με στόχο να ελέγξουμε:

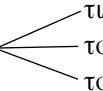
- Την αφομοίωση του περιεχομένου και των σημασιών του βασικού λεξιλογίου.
- Την οικείωση των παιδιών με τη *μορφολογία των αρσενικών ουσιαστικών σε -ας και -ος* και την ευχέρειά τους να τα αναγνωρίζουν σ' ένα προτασιακό σύνολο.
- Την ικανότητα των παιδιών να χρησιμοποιούν φράσεις στις οποίες υπάρχουν τα μόρια *που/πού* και *πως/πώς* και να εθιστούν στον σωστό τονισμό, ανάλογα με τη σημασία.
- Την ευχέρεια των παιδιών να χρησιμοποιούν την κατάλληλη διατύπωση για την εμπέδωση της λεκτικής πράξης (προσταγή, απαίτηση, παράκληση).

Διευρυμένο λεξιλόγιο

Το βασικό λεξιλόγιο συμπληρώνεται, κατά το δυνατόν, με συνώνυμες και συγγενικές λέξεις, πάντοτε ανταποκρινόμενες στον κόσμο και τις δυνατότητες των παιδιών. Οι λέξεις αυτές μπορούν να μεταφράζονται στη γλώσσα της χώρας διαμονής. Το ίδιο είναι δυνατόν να γίνει και για τις ρηματικές φράσεις των λεκτικών πράξεων. Π.χ.

πλένω τα δόντια μου
τα πιάτα
τα ρούχα

βουρτσίζω τα δόντια μου
μαγειρεύω μουςακά

καθαρίζω τις πατάτες
το σπίτι
το μπάνιο

«σας αρέσει ο μουςακάς?»

Ενότητα 4η: «Να ζήσεις, Μαρία, ...»

Γενικοί στόχοι

- Να παρουσιάσουμε μερικά συνήθη και οικεία στιγμιότυπα από τον τρόπο με τον οποίο γιορτάζουν τα γενέθλιά τους τα παιδιά αυτής της ηλικίας.
- Να δούμε τη συγκεκριμένη επέτειο ως ένα δυναμικό χώρο κοινωνικότητας, επικοινωνίας και δράσης ανθρώπων διαφορετικών ηλικιών και πολιτισμών.
- Να εξοικειώσουμε τα παιδιά με τις λεκτικές διατυπώσεις με τις οποίες αναπαρίστανται οι κυριότερες φάσεις της γιορτής των γενεθλίων.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

- Να δείξουμε ότι η επέτειος των γενεθλίων είναι μια σημαντική μέρα του χρόνου στην καθημερινή ζωή του ανθρώπου. Η γιορτή, που προετοιμάζεται και που έχει σκοπό να προσφέρει ένα ευχάριστο απόγευμα στα παιδιά, τους παρέχει τη δυνατότητα να αναπτύξουν κοινωνικές και διαπολιτισμικές σχέσεις μέσα από το παιχνίδι.
- Να υποδείξουμε ότι το πάρτι των γενεθλίων δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να γνωρίσουν την οικογένεια και το σπίτι του συμμαθητή ή της συμμαθήτριάς τους.

2. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να μοιράζονται τις χαρές τους, αλλά και να συμμετέχουν σ' αυτές.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η επέτειος των γενεθλίων ορίζει τον κάθε άνθρωπο μέσα στη ροή του χρόνου.
- Να εκτιμούν τη συμβολική αξία του δώρου και την προσωπική προσπάθεια που καταβάλλει όποιος το δημιουργεί, αντί να το αγοράζει.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής των γενεθλίων.
- Να μάθουν τις συνηθέστερες δομές λόγου που τους είναι απαραίτητες για να επικοινωνήσουν μέσα στο συγκεκριμένο θεματικό πλαίσιο.
- Να μάθουν να διατυπώνουν προφορικά και γραπτά τόσο την πρόσκληση, όσο και τις ευχές για τα γενέθλια.
- Να εξοικειωθούν με την προφορική και γραπτή διατύπωση της ημερομηνίας των γενεθλίων στη νεοελληνική γλώσσα.
- Να μάθουν τη μορφολογία των ισοσύλλαβων θηλυκών ουσιαστικών και να διακρίνουν τη διαφορά τους από τα ανισοσύλλαβα.

- Να αποκτήσουν την ευχέρεια να κρατούν σημειώσεις για όσα πράγματα τούς είναι απαραίτητα, προκειμένου να οργανώσουν ένα πάρτι γενεθλίων.

Μεθοδολογία

Από την αρχή της χρονιάς καλό είναι να μεριμνήσει ο δάσκαλος, ώστε μερικά προσωπικά γεγονότα να είναι κοινή υπόθεση της τάξης. Ανάμεσα, λοιπόν, στις διευθύνσεις, τα τηλέφωνα (ή το e-mail των παιδιών), μπορεί να σημειώσει τις ημερομηνίες των γενεθλίων και τις ονομαστικές τους γιορτές σε ένα ημερολόγιο τοίχου. Η αφόρμιση του μαθήματος ξεκινά με ένα προσεκτικό κοίταγμα σ' αυτό το ημερολόγιο και ακολουθεί συζήτηση γύρω από το τι κάνει κάθε παιδί, όταν περιμένει τα γενέθλιά του και προετοιμάζεται να τα γιορτάσει. Υπάρχουν ορισμένες λέξεις και φράσεις κλειδιά, οικείες ήδη στα παιδιά, που ακούγονται στη συζήτηση και φροντίζουμε να τις σημειώσουμε στον πίνακα, γύρω από την πυρηνική λέξη *γενέθλια* (mind-map). Μια υποενότητα, επίσης, που μπορεί να δημιουργηθεί στον πίνακα πριν τη διδασκαλία των κειμένων, είναι οι ευχές γενεθλίων σε διάφορες γλώσσες και η μετάφρασή τους στα ελληνικά. Πιστεύουμε ότι η εισαγωγή στο κείμενο θα δώσει έτσι στο κάθε παιδί την ευκαιρία να ανακαλύψει οικείες καταστάσεις και να κατακτήσει πιο άνετα το λεξιλόγιο, τη γραφή του και τον συνδυασμό του στα συναφή με το θέμα προτασιακά σύνολα.

Η ενότητα υπολογίζουμε ότι μπορεί να ολοκληρωθεί σε δύο ή τρία μαθήματα. Στο τέλος του πρώτου μαθήματος μπορούμε, λοιπόν, να ζητήσουμε από τα παιδιά να φέρουν δικές τους φωτογραφίες, ώστε η σύνδεση στην επόμενη συνάντηση να περιέχει και αυθεντικό υλικό πραγματικών καταστάσεων· τα παιδιά μπορούν να αναλάβουν ρόλους, να σχολιάσουν τις φωτογραφίες, το ύφος των προσώπων, τις δραστηριότητές τους, τα ρούχα που φοράνε, τους χώρους όπου γίνονται τα γενέθλια. Καλό είναι να παραμείνουν οι φωτογραφίες στο σχολείο ως αποτέλεσμα δραστηριοτήτων. Με τον τρόπο αυτό αισθάνεται το παιδί, ότι γίνεται το ίδιο δημιουργός μιας συγκεκριμένης ατμόσφαιρας και γνώσης.

Τα κείμενα αρθρώνονται σε απλές δομές σύνταξης, ώστε να διασφαλίζεται η αμεσότητα και η εύκολη πρόσληψη των χρήσιμων εκφράσεων της ενότητας. Η δραματοποίησή τους, επομένως, είναι εύκολη και, ελπίζουμε, ευχάριστη. Ευνόητο είναι ότι επιδιώκουμε με την τεχνική αυτή την οικειοποίηση των εκφράσεων που χρειάζεται το παιδί για να διατυπώνει άνετα τις σκέψεις και τα συναισθήματά του γύρω από το συγκεκριμένο θέμα.

Η ενότητα επιδιώκει να καλλιεργήσει τον προφορικό και τον γραπτό λόγο. Οι ερωτήσεις κατανόησης των κειμένων και η δραματοποίηση επιδιώκουν να εκπληρώσουν αυτόν τον στόχο.

Με τις ασκήσεις *συμπλήρωσης* επιδιώκουμε να αφομοιώσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο και να το χρησιμοποιούν σωστά σε εκφράσεις και λόγο που εκφέρονται στις συγκεκριμένες επικοινωνιακές περιστάσεις. Στα εικονογραφημένα στιγμιότυπα τα παιδιά καλούνται να αποκτήσουν την εμπειρία συγγραφής *comics!*

Στην ενότητα γίνεται συστηματική διδασκαλία της ονομαστικής ενικού και πληθυντικού των *ισοσύλλαβων ουσιαστικών θηλυκού γένους σε -α και -η*. Το κείμενο «Τα γενέθλια της Μαρίας» περιέχει αρκετά τέτοια ονόματα σε διάφορες πτώσεις, από τα οποία επιλέγονται ορισμένα που θα χρησιμεύσουν ως παραδείγματα για τη διδασκαλία της μορφολογίας. Παράλληλα, φροντίζουμε να γίνει *εμπειρικός διαχωρισμός ισοσυλλάβων και ανισοσυλλάβων θηλυκών ουσιαστικών* (π. χ. η *χαρά* – οι *χαρές*, η *μαμά* – οι *μαμάδες*).

Με παρόμοιες ασκήσεις στη γραμματική τα παιδιά εμπεδώνουν διαφορές και ομοιότητες ανάμεσα στα θηλυκά ισοσύλλαβα σε *-α* και *-η* καθώς και μεταξύ ισοσυλλάβων και ανισοσυλλάβων. Θεωρείται χρήσιμο όλα αυτά να συνδέονται με τη λειτουργικότητα και την ποικιλία των σημασιών που αποτυπώνονται στη μορφολογία του φαινομένου. Με την άσκηση συμπλήρωσης ημερομηνιών γενεθλίων επιδιώκουμε να εξοικειώσουμε τα παιδιά με τη λεπτομερή διατύπωση του χρόνου στα ελληνικά. Εδώ μπορεί να γίνει σύγκριση και με ομόθεμες διατυπώσεις σε άλλες γλώσσες. Τόσο αυτή η άσκηση, όσο και η άλλη - στις οποίες το «ξενόγλωσσο» παιδί (όπως ο Χασάν του κειμένου) προσπαθεί να εκφραστεί ελληνικά - προσφέρονται για παρόμοιες δραστηριότητες. Έτσι, τα παιδιά βιώνουν ομοιότητες και διαφορές στη σύνταξη των γλωσσικών δομών. Οι τελευταίες ασκήσεις έχουν στόχο την παραγωγή γραπτού λόγου και την εμπέδωση του βασικού λεξιλογίου σε μια φάση προετοιμασίας των γενεθλίων.

Διευρυμένο λεξιλόγιο

Το βασικό λεξιλόγιο του βιβλίου της ενότητας μπορεί να διευρυνθεί σύμφωνα με τις παρακάτω λέξεις και εκφράσεις, που μπορούν να μεταφράζονται σε συνεργασία με τα παιδιά στη γλώσσα της χώρας διαμονής. Παραθέτουμε εδώ ενδεικτικά μια διευρυνση του λεξιλογίου.

γενέθλια - επέτειος των *γενεθλίων* - η προετοιμασία των *γενεθλίων*

η λεμονάδα
η πορτοκαλάδα → τα αναψυκτικά

τα γλυκά → τα γλυκίσματα
→ τα κουλουράκια
→ τα σοκολατάκια
→ η μηλόπιτα

τα φαγητά → ψάρι στο φούρνο
→ μουςακάς
→ φασολάκια

τα μεζεδάκια → τα κεφτεδάκια
→ τα τυροπιτάκια
→ τα σπανακοπιτάκια

ο φίλος, η φίλη → οι συμμαθητές
→ οι συμμαθήτριες
→ η παρέα

γιορτάζω
χορεύω → διασκεδάζω

καλή διασκέδαση - καλή όρεξη

Ενότητα 5η: «Οι συγγενείς μου»**Γενικοί στόχοι**

- Να παρουσιάσουμε τους στενούς δεσμούς που συνδέουν τα μέλη της οικογένειας ακόμη και όταν αυτά βρίσκονται μακριά.
- Να δούμε αντιδράσεις των μελών μιας οικογένειας κατά τη γέννηση ενός παιδιού.
- Να κατανοήσουν την αναλογική σχέση: δέντρου - ριζών και οικογένειας - συγγενών.

Ειδικόί στόχοι**1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι**

- Να δείξουμε ότι ο ερχομός του νεογέννητου αποτελεί ένα βίωμα, με αφορμή το οποίο τα παιδιά μπορούν να συνειδητοποιήσουν τους δεσμούς κάθε μέλους της στενότερης μορφής οικογένειας προς την ευρύτερη (π.χ. οικογένειες των δύο αδελφών) και παραπέρα προς την ανίχνευση των ριζών τους.
- Να επισημάνουμε την πολιτισμική σημασία της αναφοράς μας στις «ρίζες».

2. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να συμμετέχουν στις χαρές της οικογένειας και στις ευκαιρίες συνάντησης των μελών της, με αφορμή χαρούμενα γεγονότα, όπως είναι η βάπτιση ενός παιδιού.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η αναφορά στις ρίζες είναι στοιχείο συνοχής και ύπαρξης της οικογένειας μέσα στη ροή του χρόνου.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στην οικογένεια.
- Να μάθουν τις συνηθέστερες δομές λόγου που τους είναι απαραίτητες για να επικοινωνήσουν μέσα στο συγκεκριμένο θεματικό πλαίσιο.
- Να μάθουν να διατυπώνουν προφορικά και γραπτά φράσεις που δηλώνουν τις σχέσεις συγγένειας.
- Να κατανοήσουν το σχήμα *κυριολεξία - μεταφορά* και να μάθουν γενικότερα τη χρήση του.
- Να εμπεδώσουν τη διάκριση των ουσιαστικών σε γένη (αρσενικά, θηλυκά, ουδέτερα), ως και τη μορφολογική διάκριση: *της - τις, τον - των*.

Μεθοδολογία

Πριν από την ανάγνωση του κειμένου μπορούν να μιλήσουν τα παιδιά για τους συγγενείς τους και τον τρόπο επικοινωνίας μ' αυτούς. Στη συνέχεια, το πρώτο κείμενο, λόγω της διαλογικής μορφής του, που προσφέρεται για δραματοποίηση, μπορεί να διαβαστεί από δύο παιδιά ή και να ακουστεί ως φυσικός διάλογος από κάποιο μαγνητόφωνο.

Τα κείμενα περιέχουν πολλά ουσιαστικά και των τριών γενών και έτσι προσφέρονται για μια επανάληψη των ουσιαστικών. Με τα παραδείγματα, επίσης, τα παιδιά εμποδώνουν τη διαφορά της γενικής του θηλυκού από την αιτιατική του πληθυντικού (*της/τις*), καθώς και τη διαφορά της αιτιατικής του αρσενικού από τη γενική του πληθυντικού (*τον/των*). Στην ενότητα φροντίζουμε μέσα από τις λεκτικές διατυπώσεις να γίνει κατανοητή η λεκτική ποικιλία που ορίζει την καταγωγή.

Στο τέλος του πρώτου μαθήματος της ενότητας μπορούμε, λοιπόν, να ζητήσουμε από τα παιδιά να φέρουν δικές τους φωτογραφίες, ώστε η αναφορά στην οικογένεια και την καταγωγή να γίνει με τρόπο εποπτικό και βιωματικό, με την παρουσίαση αυθεντικού υλικού πραγματικών καταστάσεων: τα παιδιά μπορούν να σχολιάσουν τις φωτογραφίες, τα πρόσωπα, τα ρούχα που φοράνε, τους χώρους όπου συμμετέχουν σε διάφορες δραστηριότητες και εκδηλώσεις. Οι φωτογραφίες προτείνουμε να αποτελέσουν το υλικό μιας έκθεσης στην τάξη ή ακόμη και στο σχολείο ως μια δραστηριότητα ευρύτερης μορφής. Με τον τρόπο αυτό ανοίγονται διάλογοι επικοινωνίας προς τον τόπο καταγωγής των οικογενειών τους και δημιουργείται ευχέρεια κατανόησης στοιχείων της ιστορίας της πατρίδας τους.

Τα κείμενα αρθρώνονται σε απλές δομές σύνταξης, ώστε να διασφαλίζεται η αμεσότητα και η εύκολη πρόσληψη των χρησίμων εκφράσεων της ενότητας. Η δραματοποίησή τους, επομένως, μπορεί να γίνει εύκολη και ευχάριστη. Είναι σαφές ότι με την τεχνική αυτή επιδιώκουμε την οικειοποίηση των εκφράσεων που χρειάζονται τα παιδιά, για να διατυπώνουν άνετα τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους γύρω από το συγκεκριμένο θέμα.

Η ενότητα επιδιώκει να καλλιεργήσει τον προφορικό και τον γραπτό λόγο, πράγμα που επιτυγχάνεται με τις *ερωτήσεις κατανόησης των κειμένων και τη δραματοποίηση*. Με τις ασκήσεις *συμπλήρωσης* εμποδώνεται το βασικό λεξιλόγιο, το οποίο στη συνέχεια είναι απαραίτητο για τη διατύπωση λόγου στη συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίσταση.

Στην ενότητα γίνεται συστηματική διδασκαλία των τύπων του *άρθρου (της/τις, τον/ των)*. Τα πρόσωπα της οικογένειας (πατέρας, μητέρα, παιδί, θείος, θεία, μωρό, ξαδέρφια) προσφέρονται για την εμπέδωση των γενών των ουσιαστικών.

Τέλος, δίδονται ορισμένες ερμηνευτικές προτάσεις και ζητείται από τα παιδιά η ακριβής λέξη. Η άσκηση αυτή αποσκοπεί στην εμπέδωση του βασικού λεξιλογίου.

Διευρυμένο λεξιλόγιο

Ο διδάσκων μπορεί να διευρύνει το βασικό λεξιλόγιο με συνώνυμες και συγγενικές λέξεις. Οι λέξεις ή οι ρηματικές εκφράσεις χρήσιμο είναι να μεταφράζονται σε συνεργασία με τα παιδιά στη γλώσσα της χώρας διαμονής. Παραθέτουμε εδώ ενδεικτικά διεύρυνση του λεξιλογίου.

η γέννηση

η βάπτιση: το μυστήριο της βάπτισης - τα βαφτίσια

το μωρό: το νεογέννητο

ο αδερφός: το αδερφάκι, ο αδελ(ο)φούλης

η αδερφή: η αδελ(ρ)φούλα
ο ξάδερφος: το ξαδερφάκι
η ξαδέρφη: η ξαδερφούλα
τα ξαδέρφια: τα ξαδερφάκια
οι ρίζες: η καταγωγή

Να σας ζήσει το νεογέννητο

Ενότητα 6η: « Έλα κι εσύ στην παρέλαση»

Γενικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά για το ιστορικό γεγονός.
- Να γνωρίσουν το εθιμοτυπικό του εορτασμού της επετείου στην Ελλάδα και όπου υπάρχουν Έλληνες.
- Να κατανοήσουν ότι ο εορτασμός αυτών των επετείων αποτελεί στοιχείο αναγνώρισης της συμμετοχής των μελών μιας εθνότητας στον προσδιορισμό της πολιτισμικής τους ταυτότητας.
- Να συγκρίνουν την ελληνική εθνική επέτειο συγκριτικά προς τις ανάλογες επετείους άλλων εθνοτήτων.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι το αγαθό της ελευθερίας απαιτεί αγώνες, θυσίες και πίστη.
- Να επισημάνουν τη διαπολιτισμική σημασία των εθνικών επετείων.
- Να τονιστεί ότι ο πόλεμος του '40 είναι αγώνας εναντίον εκείνων που προκάλεσαν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και όχι εναντίον των λαών τους.

2. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να συμμετέχουν στον εορτασμό των εθνικών επετείων, να γίνονται μικροί ερευνητές των πηγών της ιστορίας, να ενσαρκώνουν ήρωες και να αναπτύσσουν μια βιωματική σχέση με τα γεγονότα.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η αναφορά στις εθνικές επετείους αποτελεί στοιχείο συνοχής των μελών μιας κοινότητας.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στο ιστορικό γεγονός και στην εθιμοτυπία που το συνοδεύει.
- Να μάθουν τις συνηθέστερες δομές λόγου που τους είναι απαραίτητες για την αναδιήγηση, συνδυάζοντας γεγονότα και τοποθετώντας τα σε χώρο και χρόνο.
- Να μάθουν να διατυπώνουν προφορικά και γραπτά πρόσκληση για παρόμοιες εορτές.

- Να μάθουν τις βασικές εκφράσεις ευχών και επευφημιών που συνοδεύουν τον εορτασμό των εθνικών επετείων.

Μεθοδολογία

Πριν από την ανάγνωση του κειμένου μπορούν τα παιδιά να παρακινηθούν να μιλήσουν για εμπειρίες ή βιώματα από παρόμοιες εορτές και να προσκομίσουν υλικό. Στη συνέχεια, το δεύτερο κείμενο, λόγω της διαλογικής μορφής του, προσφέρεται για

δραματοποίηση και προτείνεται να διαβαστεί από δύο μαθητές. Στα κείμενα περιέχονται πολλά ρήματα τα οποία αφηγούνται σε χρόνο *αόριστο* γεγονότα (*παρελθοντικός, συνοπτικός χρόνος*). Για τον λόγο αυτό είναι κατάλληλα για τη διδασκαλία της μορφολογίας του *αορίστου*. Η διδασκαλία του γραμματικού φαινομένου θα είναι αποτελεσματικότερη, αν συνδυαστεί με τη λειτουργία του σε αντιδιαστολή προς τον *ενεστώτα* (*παροντικό, μη συντελεσμένο*). Στην ενότητα φροντίζουμε μέσα από τις λεκτικές πράξεις να γίνεται ευχερής χρήση των επευφημιών και των ευχών.

Τα κείμενα αρθρώνονται σε απλές δομές σύνταξης, ώστε να διασφαλίζεται η αμεσότητα και η εύκολη πρόσληψη των χρήσιμων εκφράσεων της ενότητας. Η δραματοποίησή τους, επομένως, μπορεί να γίνει εύκολη και ευχάριστη. Είναι σαφές ότι με την τεχνική αυτή επιδιώκουμε την οικειοποίηση των εκφράσεων που χρειάζονται τα παιδιά για να αφηγούνται ιστορικά γεγονότα και προσωπικά βιώματα.

Η ενότητα επιδιώκει να καλλιεργήσει τον προφορικό λόγο. Οι ερωτήσεις κατανόησης των κειμένων και η δραματοποίηση έχουν τον παραπάνω στόχο. Με τις ασκήσεις συμπλήρωσης στοχεύουμε στην αφομοίωση του βασικού λεξιλογίου και στη σωστή χρήση εκφράσεων και λόγου που αφορούν στο συγκεκριμένο θέμα. Στην ενότητα γίνεται συστηματική διδασκαλία των τύπων του *ενεργητικού αορίστου*, σε συνδυασμό με τη λεκτική πράξη της *αφήγησης*.

Διευρυμένο λεξιλόγιο

Εκτός από το βασικό λεξιλόγιο που υπάρχει στο βιβλίο του μαθητή, ο διδάσκων μπορεί να το διευρύνει με συνώνυμες και συγγενικές λέξεις. Οι λέξεις ή οι ρηματικές εκφράσεις χρήσιμο είναι να μεταφράζονται σε συνεργασία με τα παιδιά στη γλώσσα της χώρας διαμονής. Παραθέτουμε εδώ ενδεικτικά διευρυνση του λεξιλογίου:

- ο πόλεμος:** η μάχη, ο αγώνας
η αντίσταση
η κατάκτηση, η απελευθέρωση
- πολεμώ:** μάχομαι, αγωνίζομαι
αντιστέκομαι
κατακτώ, απελευθερώνω, απελευθερώνομαι

Ενότητα 7η: «Από τον Πύργο του Τορόντο»

Γενικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να δίνουν βασικές και χαρακτηριστικές πληροφορίες για τον τόπο που μένουν.
- Να μεταφέρουν την περιγραφή του τόπου τους στην επικοινωνιακή κατάσταση μιας ξενάγησης.
- Να κατανοήσουν τα παιδιά την αξία της σωστής χωροταξικής διαμόρφωσης της πόλης, έτσι ώστε αυτή να είναι φιλική προς τον άνθρωπο.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά την αξία της αρμονικής σχέσης του ανθρώπου και των επιτευγμάτων της σύγχρονης τεχνικής προς το περιβάλλον .
- Να κατανοήσουν τις σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στο περιβάλλον και στους ανθρώπους και τη σημασία τους για μια σωστή συνύπαρξη.

2. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι

- Να συνειδητοποιήσουν ότι οι δεσμοί, που αναπτύσσονται μεταξύ των ανθρώπων και του χώρου διαμονής τους, γίνονται καθοριστικοί παράγοντες για την αυτογνωσία, το αυτοσυναίσθημα και την ευθύνη που αυτά συνεπάγονται.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στον τόπο διαμονής.
- Να μάθουν τις συνηθέστερες και απαραίτητες δομές για την παραγωγή περιγραφής και ξενάγησης.
- Να εξοικειωθούν με ρηματικές εκφράσεις που ορίζουν το άτομο μέσα στον χώρο (στάση – προέλευση από - κίνηση προς) και απαντούν στις ερωτηματικές φράσεις: *πού, από πού και προς τα πού.*

- Να προχωρήσουν στη δόμηση μιας παραγράφου με τις εντυπώσεις από την επίσκεψη σε μια πόλη γράφοντας μια κάρτα.

Μεθοδολογία

Πριν από την ανάγνωση του κειμένου μπορούν τα παιδιά να μιλήσουν για εμπειρίες ή βιώματα από την πόλη ή τη γειτονιά που μένουν. Μετά την ανάγνωση του κειμένου, στο οποίο αφθονούν οι δείκτες περιγραφής, τα παιδιά μπορούν να παρακολουθήσουν την προβολή μιας βιντεοταινίας με θέμα σχετικό προς τα αξιοθέατα της πόλης τους. Στη συνέχεια ν' αναγνωρίσουν τους χώρους και να τους κατονομάσουν, ως και να κατασκευάσουν μακέτα με θέμα σχετικό προς κάποιο από τα αξιοθέατα της πόλης τους. Στην ενότητα φροντίζουμε μέσα από τις λεκτικές πράξεις να κατακτήσουν τα παιδιά τη σωστή σύνταξη τη σχετική προς ρήματα που δηλώ-

νον *στάση, προέλευση και κίνηση προς ένα τόπο*. Στοχεύουμε, επίσης, στην καλλιέργεια του προφορικού λόγου (*περιγραφή*), κάτι που αναμένουμε να επιτευχθεί μέσω των ερωτήσεων κατανόησης. Με τις ασκήσεις συμπλήρωσης επιδιώκουμε να αφομοιώσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο και να το χρησιμοποιούν σωστά σε εκφράσεις αναφερόμενες στο συγκεκριμένο θέμα. Στην ενότητα γίνεται διδασκαλία ρηματικών συνόλων που δηλώνουν *προέλευση, στάση και προς τόπον κίνηση* (ρήμα + εμπροθ. προσδιορισμός).

Διευρυμένο λεξιλόγιο

Το βασικό λεξιλόγιο και οι εκφράσεις μπορούν να μεταφραστούν, σε συνεργασία με τα παιδιά στη γλώσσα της χώρας διαμονής. Παραθέτουμε εδώ ενδεικτικά διεύρυνση του λεξιλογίου:

τα αξιοθέατα

μένω: διαμένω, κατοικώ

σπίτι: οικία, κατοικία, συνοικία

Ενότητα 8η: «Πολλά μπορούν να κάνουν τα παιδιά»

Γενικοί στόχοι

- Να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά μπροστά στο μεγάλο πρόβλημα της καταστροφής του περιβάλλοντος.
- Να συνειδητοποιήσουν την ευθύνη των ανθρώπων σε σχέση προς τη διάσωση του περιβάλλοντος.
- Να διαμορφώσουν θετικές στάσεις απέναντι στη φύση, ώστε να μάθουν να επαγρυπνούν για την προστασία της.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά την αξία της αρμονικής σχέσης του ανθρώπου προς το περιβάλλον και τις επιπτώσεις που ανακύπτουν από τη διατάραξη της οικολογικής αρμονίας.
- Να κατανοήσουν ότι η επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος έχει βαρύτερες συνέπειες για τον άνθρωπο.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

- Να συνειδητοποιήσουν ότι οι δεσμοί που αναπτύσσονται μεταξύ του ανθρώπου και της φύσης εξαρτώνται άμεσα από τη σωστή συμπεριφορά του προς αυτήν.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στη μόλυνση του περιβάλλοντος και στην ανάγκη προστασίας της φύσης.
 - Να μάθουν τις ποικιλίες αρνητικής προστακτικής που διατυπώνουν απαγόρευση σχετική προς το θέμα (συνθηματικός λόγος).
 - Να εμπεδώσουν τη μορφολογία των επιθέτων σε *-ος, -η, -ο*.

Μεθοδολογία

Πριν από την ανάγνωση του κειμένου μπορούν τα παιδιά να μιλήσουν για εμπειρίες ή βιώματα από τα οικολογικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο άνθρωπος στην καθημερινή του ζωή. Το κείμενο, λόγω της διαλογικής του μορφής μπορεί να δραματοποιηθεί κι έτσι οι εικόνες θα ευαισθητοποιήσουν ακόμη περισσότερο τα παιδιά. Στη συνέχεια μπορούν όλοι μαζί να συζητήσουν για θέματα που σχετίζονται με τη μόλυνση του περιβάλλοντος και τους τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων.

Η διδασκαλία της μορφολογίας των επιθέτων σε *-ος, -η, -ο* θα ξεκινήσει με την αντίχτυση τους στο κείμενο. Σχετικά με τη σπουδή και εμπέδωση της αρνητικής προστακτικής θα προχωρήσουν σταδιακά μέσω μετασχηματιστικών προτάσεων (*άρνηση + προθ. σύνολο* → *αρνητ. προστακτ.* → *αποφατική πρόταση: στοπ στις φωτιές* → *όχι στις φωτιές* → *μην ανάβετε φωτιές* → *δεν ανάβουμε φωτιές*).

Μέσω των ερωτήσεων κατανόησης επιδιώκεται να εθισθούν τα παιδιά στη διατύ-

πωση και τον σχολιασμό καταστάσεων που έχουν σχέση με καθημερινά προβλήματα (νέφος, θόρυβος κ.λπ.). Με τις ασκήσεις συμπλήρωσης επιδιώκουμε να αφομοιώσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο και να το χρησιμοποιούν σωστά σε εκφράσεις που αναφέρονται στο συγκεκριμένο θέμα.

Στην ενότητα γίνεται διδασκαλία των επιθέτων σε -ος, -η, -ο. Για τον σκοπό αυτό υπάρχει μια άσκηση περιγραφής που στηρίζεται στο επίθετο (*ποιοτική λειτουργία του επιθέτου*).

Διευρυμένο λεξιλόγιο

Εκτός από το βασικό λεξιλόγιο που υπάρχει στο βιβλίο του μαθητή, ο διδάσκων μπορεί να το διευρύνει με συνώνυμες και συγγενικές λέξεις. Οι λέξεις ή οι ρηματικές εκφράσεις χρήσιμο είναι να μεταφράζονται σε συνεργασία με τα παιδιά στη γλώσσα της χώρας διαμονής. Παραθέτουμε εδώ ενδεικτικά διεύρυνση του λεξιλογίου:

ρύπανση:	ρύπος, ρυπαίνω, ρυπαρός
καθαρός:	καθαρότητα, καθαριότητα
καταστροφή:	καταστρέφω
βρόμικος:	βρομίζω, βρομερός
πετρέλαιο:	πετρελαιοκηλίδα
θόρυβος:	θορυβώ

Ενότητα 9η «Πονάνε τα δόντια όταν χαλάσουν»

Γενικός στόχος

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι η υγιεινή του στόματος είναι ευθύνη του καθενός μας.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

- Η ανάπτυξη καλών σχέσεων με τον οδοντίατρο.
- Η γνωριμία με τον σχετικό χώρο εργασίας.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

- Η σωστή διαίτα και η προληπτική υγιεινή των δοντιών είναι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ενός βαθμού υπευθυνότητας που χρειάζεται ο άνθρωπος για να διατηρείται σε καλή φυσική κατάσταση.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στη στοματική υγιεινή.
- Να μπορούν τα παιδιά να δίδουν πληροφορίες στους γονείς ή στον οδοντίατρο με σαφήνεια, όταν αισθάνονται πονόδοντο.
- Να εμπεδώσουν τα παιδιά τη μορφολογία του *ενεστώτα* των ρημάτων σε *-ω* και *-ομαι*.
- Να αποκτήσουν την ευχέρεια χρήσης των *απροσώπων ρημάτων* (*πρέπει + να + υποτακτική, δεν πρέπει + να + υποτακτική*).
- Να εθισθούν τα παιδιά στην παραγωγή *στοιχειώδους αφηγηματικού λόγου* σε συνάρτηση με παρατήρηση εικόνων.

Μεθοδολογία

Πριν από την ανάγνωση του κειμένου μπορούν τα παιδιά να αναφέρουν προσωπικά τους βιώματα από δυσάρεστες εμπειρίες και από επισκέψεις στον οδοντίατρο. Το κείμενο, λόγω της διαλογικής του μορφής, μπορεί να δραματοποιηθεί κι έτσι οι εικόνες να ευαισθητοποιήσουν ακόμη περισσότερο τα παιδιά. Στη συνέχεια ενδείκνυται να γίνει σχετική συζήτηση για τη διατροφή και τις επιπτώσεις της στην υγιεινή των δοντιών.

Η διδασκαλία της μορφολογίας του *ενεστώτα* στην *ενεργητική* και *παθητική φωνή* υποστηρίζεται από πολλά ρήματα των κειμένων. Επιπλέον, η ίδια η μορφολογία οδηγεί, μέσα από τη χρηστικότητα των παραδειγμάτων, στην εμπέδωση της λειτουργικής δομής. Σχετικά με τη σπουδή και εμπέδωση των *απροσώπων ρημάτων* υπάρχουν παραδείγματα στο κείμενο που σχετίζονται νοηματικά με τη διαίτα και την υγιεινή των δοντιών. Μέσω των *ερωτήσεων κατανόησης* οδηγούνται τα παιδιά σε λεκτικές διατυπώσεις που περιστρέφονται γύρω από το θέμα της υγιεινής των δοντιών, την προσφορά του οδοντίατρου και την προσωπική ευθύνη του καθενός. Με τις ασκήσεις συμπλήρωσης επι-

διώκουμε να αφομοιώσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο και να το χρησιμοποιούν σωστά σε εκφράσεις αναφερόμενες στο συγκεκριμένο θέμα.

Στην ενότητα γίνεται διδασκαλία του *ενεστώτα ενεργητικής και παθητικής φωνής* και των *απροσώπων ρημάτων πρέπει, δεν πρέπει* και συνδυάζεται, μέσω του θέματος, με την ποιότητα (ενέργεια, πάθος).

Με τη δραματοποίηση των κειμένων τα παιδιά μπορούν να βιώσουν και να χρησιμοποιήσουν ποικιλοτρόπως το λεξιλόγιο και τις ρηματικές εκφράσεις, προκειμένου να διατυπώσουν προσωπικές εμπειρίες ή καταστάσεις.

Ειδικότερα, σ' αυτή την ενότητα τα παιδιά μπορούν να ασκηθούν στην ακρίβεια της περιγραφής και στη διατύπωση *σύντομου αφηγηματικού λόγου*.

Διευρυμένο λεξιλόγιο

Εκτός από το βασικό λεξιλόγιο που υπάρχει στο βιβλίο του μαθητή, ο διδάσκων μπορεί να το διευρύνει με συνώνυμες και συγγενικές λέξεις. Οι λέξεις ή οι ρηματικές εκφράσεις χρήσιμο είναι να μεταφράζονται σε συνεργασία με τα παιδιά στη γλώσσα της χώρας διαμονής. Παραθέτουμε εδώ ενδεικτικά διεύρυνση του λεξιλογίου:

οδοντίατρος – οδοντιατρείο

φθορά – φθείρω

πονάει το δόντι μου – έχω πόνο στο δόντι

βουρτσίζω τα δόντια μου – καθαρίζω τα δόντια μου

«άσπρα δόντια ξέξασπρα κι απ' τ' άσπρα ξεξασπρότερα»

Ενότητα 10η: «Το Λιοντάρι και το ποντίκι»

Γενικοί στόχοι

- Να γνωρίσουν τα παιδιά τον κόσμο των Μύθων του Αισώπου.
- Να κατανοήσουν την αλληγορία του μύθου και το ευμετάβολο των ανθρωπινων καταστάσεων που προβάλλεται μέσω του κειμένου.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι ο καθένας χρειάζεται τον συνάνθρωπό του.

Ειδικί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος

- Κατανοώντας την αλληγορία του μύθου οδηγούνται στη συνειδητοποίηση της αξίας της αλληλοβοήθειας και της βαθμιαίας ένταξής τους στην κοινότητα.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

- Να αναπτύξουν το αίσθημα της *συμπάθειας* προς τον συνάνθρωπο, πράγμα που σημαίνει καλλιέργεια του εσωτερικού κόσμου .

3. Γλωσσικοί

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στον σχετικό μύθο.
- Να μάθουν εκφράσεις απαραίτητες για να ζητήσουν βοήθεια.
- Να μάθουν τη μορφολογία του *ένσιγμου αορίστου* σε *-σα* και *-ξα*.
 - Να εξοικειωθούν με την αλληγορική διάσταση του μύθου.
 - Να εθισθούν στην άντληση πληροφοριών από το εγκυκλοπαιδικό λεξικό.
 - Να μεταφέρουν τον *αφηγηματικό λόγο* σε *εικόνα*.

Μεθοδολογία

Το κείμενο, λόγω της αφηγηματικής του μορφής, μπορεί να διαβαστεί από τον δάσκαλο και στη συνέχεια να ακολουθήσει σχετική προς τους ήρωες του μύθου συζήτηση.

Η διδασκαλία της μορφολογίας του *ένσιγμου αορίστου* υποστηρίζεται από πολλά ρήματα των κειμένων. Επιπλέον, η ίδια η μορφολογία οδηγεί, μέσα από τη χρησιμότητα των παραδειγμάτων, στην εμπέδωση της λειτουργικής δομής (*αφήγηση σε χρόνο παρελθοντικό / συνοπτικό*). Σχετικά με τη *λεκτική πράξη (ζητώ βοήθεια)* χρησιμοποιούμε φράσεις του κειμένου ως παραδείγματα και στη συνέχεια εξετάζουμε ποικίλες δομές της ίδιας σημασίας.

Μέσω των ερωτήσεων κατανόησης οδηγούνται τα παιδιά σε λεκτικές διατυπώσεις που περιστρέφονται γύρω από το θέμα της αλληλεγγύης. Με τις ασκήσεις συμπλήρωσης επιδιώκουμε να αφομοιώσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο και να το χρησιμοποιούν σωστά σε εκφράσεις σχετικές προς το θέμα της ενότητας.

Στην ενότητα γίνεται συστηματική διδασκαλία του *ένσιγμου αορίστου*, με παράλληλη προσπάθεια να δειχθεί ότι η κατάληξη έχει άμεση σχέση με τη *δήλωση του χρό-*

νου (λειτουργική δομή του αορίστου).

Σ' αυτήν την ενότητα δίδεται η ευκαιρία στα παιδιά να μιλήσουν για παρόμοιους μύθους της χώρας διαμονής και να ανακαλύψουν *ομοιότητες και διαφορές*.

Διευρυμένο λεξιλόγιο

Παραθέτουμε εδώ ενδεικτικά διεύρυνση του λεξιλογίου:

ο μύθος - το παραμύθι, η ιστορία

ελευθερώνω – σώζω

ροκανίζω – μασώ

Ενότητα 11η: «Να βρεθούμε;»

Γενικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να συνεννοούνται μεταξύ τους και να οργανώσουν τον ελεύθερο χρόνο τους, διαθέτοντάς τον σε δημιουργικά παιχνίδια.
- Να αποκτήσουν την άνεση της κοινωνικότητας αναπτύσσοντας ένα κώδικα καλών διαπροσωπικών σχέσεων τόσο ως φιλοξενούντες, όσο και ως φιλοξενούμενοι.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος

- Να αισθανθούν τα παιδιά την ανάγκη της επικοινωνίας με φίλους και τη χαρά της φιλοξενίας, ώστε να καλλιεργούν αργότερα διαπροσωπικές σχέσεις.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

- Να αναπτύξουν τρόπους καλής συμπεριφοράς σε ένα μη οικείο χώρο.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Να κατακτήσουν το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στην καλλιέργεια των διαπροσωπικών σχέσεων μέσα κι έξω από το σχολείο.
- Να μάθουν εκφράσεις απαραίτητες για να επικοινωνήσουν με τους φίλους/-ες, με τους συμμαθητές/-τριες και να ορίσουν χρόνο και τόπο συνάντησης.
- Να εμπεδώσουν τη μορφολογία του *στιγμιαίου μέλλοντα* και τη λειτουργία του σε αντιδιαστολή προς τον *ενεστώτα* και τον *αόριστο*. Η εμπέδωση αυτή συναρτάται με τους *χρονικούς δείκτες*.
- Να εξοικειωθούν στη χρήση κατάλληλων λεκτικών διατυπώσεων για την ακριβή απόδοση της *περιγραφής σε συνδυασμό με αφήγηση*.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα για προφορική διατύπωση πρόσκλησης και ανταπόκρισης με αυτήν.
- Να εθισθούν στη δόμηση προτάσεων, οι οποίες θα έχουν ως συνεκτικό στοιχείο τους *χρονικούς δείκτες*.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα διατύπωσης μιας πρόσκλησης, όπου θα ορίζονται ο *τόπος*, ο *χρόνος* και ο *σκοπός* της συνάντησης.

Μεθοδολογία

Στη φάση της αφόρμησης μπορούν τα παιδιά να μιλήσουν για εμπειρίες σχετικές με ανταλλαγές επισκέψεων και στη συνέχεια να διαβάσουν το κείμενο υποδύμενα τα πρόσωπα που αναφέρονται σ' αυτό. Η διδασκαλία της μορφολογίας του *συνοπτικού μέλλοντα* υποστηρίζεται από αρκετά ρήματα των κειμένων. Επιπλέον, η ίδια η μορφολογία οδηγεί, μέσα από τη χρησιμότητα των παραδειγμάτων, στην εμπέδωση του γραμματικού φαινομένου. Σχετικά με τη λεκτική πράξη: «*προσκαλώ κάποιον στο σπίτι μου*», φροντίζουμε με παραδείγματα από το κείμενο να δώσουμε τις συνηθέστερες

δομές του προφορικού και του γραπτού λόγου με τις οποίες διατυπώνουμε την πρόσκληση.

Μέσω των ερωτήσεων κατανόησης οδηγούνται τα παιδιά στην έκφραση βιωματικών καταστάσεων. Με τις ασκήσεις συμπλήρωσης επιδιώκουμε να αφομοιώσουν το βασικό λεξιλόγιο και να το χρησιμοποιούν σωστά σε εκφράσεις αναφερόμενες στο θέμα της ενότητας. Στην ενότητα γίνεται συστηματική διδασκαλία του *συνοπτικού μέλλοντα* και, παράλληλα, φροντίζουμε να δειχθεί ότι η κατάληξη έχει άμεση σχέση με τη *δήλωση του χρόνου (λειτουργική δομή του μέλλοντα)*, σε αντιδιαστολή προς τον *αόριστο* και τον *ενεστώτα*. Τον στόχο αυτό εξυπηρετούν οι πολλές ασκήσεις συμπλήρωσης. Ταυτόχρονα διδάσκεται η δομή *τοπικού προσδιορισμού (στο σπίτι της Μαρίας – στην Μαρία το σπίτι – της Μαρίας)* που εμφανίζεται σε μεγάλη συχνότητα στην ελληνική γλώσσα.

Ενότητα 12η: «Πάμε για ψώνια;»

Γενικοί στόχοι

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι η λαϊκή αγορά είναι ένας υπαίθριος χώρος, όπου οι παραγωγοί και οι μικροπωλητές πουλάνε τα προϊόντα τους και τα εμπορεύματά τους.
- Να αντιληφθούν ότι είναι ένας πολιτισμικός χώρος στον οποίο διασταυρώνεται η νοοτροπία της «καλύτερης τιμής» και η εμπιστοσύνη στο ντόπιο προϊόν (φρέσκο και φτηνό).
- Να δουν ότι η λαϊκή αγορά είναι και διαπολιτισμικός τόπος όπου βρίσκουμε σπάνια ή συνήθη είδη από διάφορες χώρες του κόσμου.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η συμπεριφορά των πωλητών, η διαφήμιση, καθώς επίσης και η προσφορά και ζήτηση είναι χαρακτηριστικά γνωρίσματα της αγοράς.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος

- Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τον κόσμο της λαϊκής αγοράς και να γνωρίσουν τύπους της σε διάφορα μέρη του κόσμου, καθώς και τον τρόπο συνύπαρξης και συλλειτουργίας των διαφόρων επαγγελματιών.
- Να γνωρίσουν τη γραφική ατμόσφαιρα του κόσμου της λαϊκής αγοράς και το παζάρεμα των τιμών.
- Να γνωρίσουν δυο χαρακτηριστικούς τρόπους προμήθειας των προϊόντων και τη διαφορετική νοοτροπία ή τις διαφορετικές συνήθειες που καθορίζουν την αγοραπωλησία από χώρα σε χώρα
(αγοράζω με το κομμάτι – αγοράζω με το κιλό).

2. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι

- Να γνωρίσουν την ψυχολογία του πωλητή και του αγοραστή.
- Να βοηθούν τα παιδιά στα ψώνια της οικογένειας.
- Να αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία να ψωνίζουν επιλέγοντας το καλό και φτηνό προϊόν.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν τη συμπεριφορά και τη γλώσσα των αγοραστών και των πωλητών, υποδυόμενοι τους σχετικούς ρόλους, και να εξοικειωθούν με τη γλώσσα που χρησιμοποιείται σε κάθε μορφή αγοράς.
- Να συγκρίνουν, με βάση κάποια χαρακτηριστικά τους, διάφορα εμπορεύματα (βάρος, όγκος κ.λπ.).
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους με τα ονόματα των διαφόρων φρούτων και λαχανικών και παράλληλα να συνειδητοποιήσουν τις διαφορές μεταξύ των δύο.
- Να μάθουν συστηματικά τον *συγκριτικό βαθμό* των επιθέτων (*μονολεκτικό ή πε-*

ριφραστικό τύπο).

- Να αποκτήσουν ευχέρεια στη χρήση εκφράσεων σχετικών με την αγορά και την πώληση προϊόντων.
- Να εμπλουτίσουν τον γραπτό και προφορικό τους λόγο με τη δραματοποίηση, εφ' όσον προσφέρονται τα κείμενα της ενότητας.

Μεθοδολογία

Πριν από το κείμενο παρακινούμε τα παιδιά να αναφερθούν σε τυχόν εμπειρίες από τη λαϊκή αγορά. Μπορεί, επίσης, να προηγηθεί μια επίσκεψη στη λαϊκή αγορά. Η διδασκαλία της μορφολογίας του *συγκριτικού βαθμού* υποστηρίζεται από τα κείμενα. Η ποσότητα, το βάρος, ο όγκος το κόστος των προϊόντων θα βοηθήσουν στην κατανόηση και την εμπέδωση της σύγκρισης. Σχετικά με τη λεκτική πράξη (*τι λέω, όταν φωνίζω*) φροντίζουμε με παραδείγματα από το κείμενο να δώσουμε τις συνηθέστερες δομές επικοινωνιακού λόγου, τις σχετικές με τη συναλλαγή.

Μέσω των ερωτήσεων κατανόησης οδηγούνται τα παιδιά στην έκφραση βιωματικών καταστάσεων. Οι ασκήσεις συμπλήρωσης στοχεύουν στην αφομοίωση του βασικού λεξιλογίου και στη σωστή χρήση του σε εκφράσεις που αναφέρονται στο θέμα της ενότητας. Στην ενότητα γίνεται συστηματική διδασκαλία του *συγκριτικού βαθμού των επιθέτων*. Τον στόχο αυτόν εξυπηρετούν οι πολλές ασκήσεις συμπλήρωσης· ταυτόχρονα διδάσκονται ποικιλίες της λεκτικής πράξης: *τι λέω, όταν αγοράζω κάτι, ανάλογες προς το επικοινωνιακό πλαίσιο της ενότητας*.

Στα κείμενα κυριαρχούν η πολυφωνία και η έντονη κινητικότητα. Η εμπέδωση των λεκτικών πράξεων, λοιπόν, προτείνουμε να γίνεται με θεατρικό παιχνίδι και ποικιλίες δραματοποιήσεις.

Η ενότητα μπορεί να χρησιμοποιήσει, επίσης, υλικό που υπάρχει στο βιβλίο «*Εμείς και οι άλλοι*» και παρέχει τη δυνατότητα μιας διαχρονικής προσέγγισης της λαϊκής αγοράς [αρχαία και ελληνιστική αγορά, βυζαντινές εμποροπανηγύρεις, σύγχρονα παζάρια (Flohmarkt, Fliemarket)].

Ενότητα 13η: «Η Γέννηση του Χριστού»

Γενικοί στόχοι

- Να αισθανθούν τα παιδιά τη συγκίνηση που αναδύεται από την εορταστική ατμόσφαιρα των Χριστουγέννων και να δοκιμάσουν, σε σύνδεση προς δικές τους εμπειρίες, τη χαρά που απλώνεται σε ολόκληρη την οικουμένη.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η εορτή των Χριστουγέννων, με όλες τις προετοιμασίες, δεν πρέπει να μένει στην επιφάνεια και στο καταναλωτικό πνεύμα, αλλά να είναι μια βαθύτερη αίσθηση αγάπης, ειρήνης και επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων σε οικουμενικό επίπεδο.
- Να κατανοήσουν ότι το «μέγιστο μάθημα», που προσφέρει το γεγονός της Ενσαρκώσεως, είναι μια στάση ζωής πλήρους ταπεινοφροσύνης, στοιχείο κυρίαρχο στην Ορθοδοξία.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος

- Η εορτή των Χριστουγέννων αποτελεί πυρήνα συνοχής της οικογένειας και της κοινότητας. Γύρω από αυτόν τον πυρήνα επιδιώκεται να παραπέμπουν τα δρώμενα στον θησαυρό ηθών και εθίμων του ελληνορθόδοξου πολιτισμού.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

- Υπηρετώντας τον στόχο αυτό επιχειρείται να αναδειχθεί η κοινωνία της σκέψης που είναι ένα ζητούμενο προκειμένου να εδραιωθεί η πίστη στην αγάπη, την ειρήνη, την αδελφότητα μεταξύ των ανθρώπων. Η διατύπωση των ευχών δεν είναι μόνο ένα τυπικό τελούμενο, αλλά περισσότερο μια ανάγκη επικοινωνίας των προσώπων, κάτι στο οποίο πρέπει να συνηθίσουμε τα παιδιά.

3. Γλωσσικοί στόχοι

Ο εορτασμός των Χριστουγέννων περιέχει ένα πλούσιο λεξιλόγιο και λεκτικές πράξεις που περιστρέφονται γύρω από το θρησκευτικό γεγονός και την λειτουργία που το αναπαριστά. Ως εκ τούτου, τα κείμενα του επικοινωνιακού πλαισίου και τα λογοτεχνικά προσφέρουν την ευκαιρία στους μικρούς μαθητές για *κατάκτηση λέξεων και εκφράσεων άμεσα συνδεδεμένων με το θέμα*. Ιδιαίτερη προσοχή δίδεται στη συγκινησιακή λειτουργία των κειμένων, έτσι ώστε να επιτευχθεί η μέθεξη στο μέγα θαύμα και στην οικουμενικά σωτηριολογική διάσταση της θείας ενσαρκώσεως.

Μεθοδολογία

Η προετοιμασία της εορταστικής ατμόσφαιρας που αρχίζει ενωρίτερα μας δίνει τη δυνατότητα να κάνουμε σχετική συζήτηση στην τάξη και στη συνέχεια να επισκεφθούμε τη χριστουγεννιάτικη αγορά. Με αφορμή τις εμπειρίες αυτές μπορούμε να προχωρήσουμε στην προσέγγιση και επεξεργασία των κειμένων. Κατά τη διδασκαλία συν-

δυάζονται οι ψυχοκινητικές δραστηριότητες με τον προφορικό λόγο και τη βιωματική συμμετοχή των παιδιών. Μέσω των ερωτήσεων κατανόησης οδηγούνται τα παιδιά στην έκφραση βιωματικών καταστάσεων. Με τις ασκήσεις συμπλήρωσης επιδιώκουμε να αφομοιώσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο και να το χρησιμοποιούν σωστά σε εκφράσεις που αναφέρονται στο εορτολόγιο και τις ανάλογες ευχές. Η διατύπωση ευχών σε κάρτες είναι μια ακόμη ευκαιρία άσκησης στον γραπτό λόγο.

Ενότητα 14η: «Τα όργανα έπαιζαν γλυκά...»

Γενικοί στόχοι

- Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τα παραδοσιακά λαϊκά μουσικά όργανα και με τους χορούς, ούτως ώστε να αισθανθούν τη συγκίνηση που αναδύεται από την πανηγυρική ατμόσφαιρα των ανάλογων εκδηλώσεων.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η μουσική, ο χορός και τα τραγούδια συναποτελούν οργανικά στοιχεία του λαϊκού πολιτισμού, στον οποίο στηρίζεται η ταυτότητα των απανταχού Ελλήνων.
- Να κατανοήσουν ότι το παραπάνω τρίπτυχο εκφράζει βιωματικά στοιχεία μιας κοινότητας (συναισθήματα, όνειρα, χιούμορ, αντιμετώπιση προβλημάτων).

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος

Οι μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις της κοινότητας προσφέρουν την ευκαιρία της συνάντησης και της ψυχαγωγίας των μελών της.

Τα δημοτικά τραγούδια που υπάρχουν στην ενότητα συνοδεύονται από μουσική και έτσι τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία να ακούσουν τη μελωδία, να τραγουδήσουν, να χορέψουν τους ανάλογους χορούς (*καλαματιανός, πεντοζάλης*) και να αντιληφθούν ότι το δημοτικό τραγούδι εμπεριέχει το παραπάνω τρίπτυχο (*ποίηση, μελωδία, χορός*).

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

Παράλληλα προς τα παραπάνω, τα παιδιά θα μπορέσουν να κατανοήσουν την αξία της συμμετοχής στα ομαδικά δρώμενα και να βιώσουν τη συγκινησιακή φόρτιση που απορρέει από αυτά.

3. Γλωσσικοί στόχοι

Η σχετική προς τη λαϊκή παράδοση ενότητα περιέχει ένα πλούσιο λεξιλόγιο και προσφέρεται για την άσκηση στον προφορικό λόγο και την ψυχοκινητική του αναπαράσταση. Μέσω του λεξιλογίου τα παιδιά μπορούν να μάθουν είδη των λαϊκών μουσικών οργάνων και εκφράσεις που αποδίδουν εντυπώσεις και συναισθήματα, σχετικά με βιώματα από ακούσματα λαϊκής μουσικής π.χ.: «*μ' αρέσει αυτός ο χορός!*», «*Μα και το βιολί με το σαντούρι δεν ακούγονται γλυκά;*», «*Η φλογέρα... έμένα με τρελαίνει!*». Η διδασκαλία του παρατατικού της ενεργητικής φωνής προσφέρεται μέσω της αφήγησης (*ως διάρκεια και ως επανάληψη στο παρελθόν*).

Μεθοδολογία

Η εορταστική ατμόσφαιρα μιας πολιτιστικής εκδήλωσης μεταφέρεται στην τάξη με χρήση εποπτικού υλικού, δηλ., μαγνητοφωνημένων δημοτικών τραγουδιών, βιντεο-

σκοπημένων εκδηλώσεων κτλ. Με κατάλληλες ερωτήσεις μπορεί να αναπτυχθεί συζήτηση, σχετική με τα όργανα που ακούγονται ή τους στίχους του τραγουδιού, και ακόμη σχετικά με τις εμπειρίες των παιδιών από παρόμοιες εκδηλώσεις.

Η ανάγνωση των κειμένων δημιουργεί ποιητική ατμόσφαιρα η οποία, ως μέθεξη στα δρώμενα του λαϊκού πολιτισμού, συμβάλλει στην καλλιέργεια μιας πολιτισμικής ταυτότητας. Δεδομένου ότι τα παιδιά είναι από τη φύση τους ευέλικτοι φορείς – πομποί και δέκτες - ποικίλων πολιτισμικών εκφάνσεων, μπορούν με την καθοδήγηση του δασκάλου να αναζητήσουν σημεία συνάντησης με άλλους πολιτισμούς.

Η διδασκαλία του γραμματικού φαινομένου στηρίζεται στο *πολυλειτουργικό κείμενο*, το οποίο εδώ προσφέρει την *αφήγηση πράξεων στο παρελθόν* (διάρκειας και επανάληψης), συγκριτικά και αντιθετικά προς το παρόν (*ενεστώτας*). Σημαντικό στοιχείο για τον σχηματισμό του παρατατικού είναι να αντιληφθούν τα παιδιά ότι χρησιμοποιείται το ίδιο θέμα του ενεστώτα και αλλάζει μόνο η κατάληξη και η προσθήκη της συλλαβικής αύξησης εκεί που συμπίπτει με τον τόνο.

Μέσω των ερωτήσεων κατανόησης οδηγούνται τα παιδιά στην έκφραση βιωματικών καταστάσεων. Με τις ασκήσεις συμπλήρωσης επιδιώκουμε να αφομοιώσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο, ώστε να διακρίνουν, να κατονομάζουν και να ταξινομούν τα διάφορα λαϊκά μουσικά όργανα;

Ενότητα 15η: «Δήμητρα και Περσεφόνη»

Γενικοί στόχοι

- Να έλθουν τα παιδιά σε επαφή με θέματα της Ελληνικής Μυθολογίας και να γνωρίσουν έναν από τους πιο γνωστούς μύθους, όπως είναι αυτός της Δήμητρας και Περσεφόνης.
- Να συνειδητοποιήσουν τη συμβολική λειτουργία του μύθου σε σχέση προς τη ροή του χρόνου και τις αλλαγές των εποχών.
- Να κατανοήσουν ότι η εναλλαγή των εποχών και των μηνών στα δύο ημισφαίρια της γης δεν ακολουθείται από τις ίδιες κλιματολογικές συνθήκες.

Ειδικόί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

Η αισιοδοξία του μύθου, με την συμβιβαστική κατάληξη της περιπέτειας της Περσεφόνης, αντιστοιχεί προς την προσπάθεια του ανθρώπου να ερμηνεύσει και να κατανοήσει με τη λογική της μυθικής σκέψης τη φύση και τα φυσικά φαινόμενα. Μέσω του μύθου τα παιδιά έρχονται σε επαφή με την κυκλική ροή των εποχών και των ανάλογων κλιματολογικών συνθηκών που προσδίδουν στη φύση διαφορετικές όψεις και προκαλούν στη διάθεση του ανθρώπου διαφορετικά συναισθήματα.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

Παράλληλα προς τα παραπάνω, τα παιδιά θα μπορέσουν να κατανοήσουν την ξεχωριστή γοητεία και τις χάρες κάθε εποχής.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Η σχετική ενότητα περιέχει ένα λεξιλόγιο κατάλληλο για την αναπαραγωγή της αφήγησης της ιστορίας και της περιγραφής της φύσης και προσφέρεται για την άσκηση στον προφορικό λόγο. Το λεξιλόγιο αυτό βοηθά στον προσδιορισμό της ροής του χρόνου, της εναλλαγής των εποχών και των κλιματολογικών συνθηκών.
- Η συναισθηματική φόρτιση του πολυλειτουργικού κειμένου προσφέρει τη δυνατότητα διδασκαλίας των επιφωνημάτων.

Μεθοδολογία

Η διδασκαλία της ενότητας μπορεί να έχει ως αφορμή τη συζήτηση γύρω από θέματα της εποχής, η οποία διδάσκεται σε κάθε χώρα, δηλ., την ενδυμασία και τις κλιματολογικές συνθήκες. Η ανάγνωση του πρώτου κειμένου μπορεί να γίνει με ταυτόχρονη συμμετοχή πολλών παιδιών, όσα είναι και τα πρόσωπα του διαλόγου, ώστε να αρθρώνεται ο λόγος στη φυσική διαλογική μορφή που έχει εδώ. Το δεύτερο κείμενο διαβάζεται από τον διδάσκοντα με προσοχή στην απόδοση των λεπτών συναισθηματικών καταστάσεων που αναπτύσσονται σ' αυτό. Μπορεί να υπάρχει και κατάλληλη μουσι-

κή υπόκρουση (π.χ. *Οι τέσσερις εποχές του Vivaldi, ή Η Περσεφόνη* του Μ. Χατζιδάκη).

Η θεατρικότητα του κειμένου ευνοεί τη δραματοποίηση, αλλά και προσφέρεται παρπέρα και για θεατρικό παιχνίδι, στο οποίο, εκτός από τις κεντρικές φιγούρες, μπορούν να συμμετάσχουν όλα τα παιδιά και να αναπλάσουν την ατμόσφαιρα του μύθου. Η διδασκαλία του γραμματικού φαινομένου αφορμάται από την έντονη συγκίνηση της περιορθέουσας ατμόσφαιρας και των προσώπων που τη ζουν.

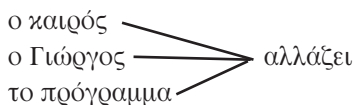
Μέσω των ερωτήσεων κατανόησης οδηγούνται τα παιδιά στην έκφραση βιωματικών καταστάσεων που συνδέονται με τα αισθήματα του χωρισμού και της συνάντησης μητέρας – κόρης, όπως είναι στο θέμα. Με τις ασκήσεις συμπλήρωσης επιδιώκουμε να αφομοιώσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο, ώστε να μπορούν να περιγράψουν καταστάσεις ανάλογες προς την εκάστοτε εποχή.

Διευρυμένο λεξιλόγιο

Το βασικό λεξιλόγιο στο βιβλίο του μαθητή μπορεί ο διδάσκων να το μεταφέρει σε συνεργασία με τα παιδιά και να το διευρύνει με λέξεις, όπως:

το καλοκαίρι	-καλοκαιρινός, -ή, -ό -το θέρος, θερινός, -ή, -ό	η άνοιξη – ανοιξιάτικος, -η, -ο
το φθινόπωρο	-φθινοπωρινός, -ή, -ό	
ο χειμώνας	-χειμωνιάτικος, -η, -ο -χειμερινός, -ή, -ό	
η γεωργία	-γεωργικός, -ή, -ό	

Στο βασικό λεξιλόγιο έχουν δοθεί παραδείγματα χρήσης του ρήματος *αλλάζω* με δύο διαφορετικές σημασίες. Κατά τη διεύρυνση μπορούμε να δώσουμε στα παιδιά ποικιλίες εκφράσεων με συνδυασμούς του ρήματος, όπως:

Ενότητα 16η: «Ήρθε η τρελή Αποκριά !»

Γενικοί στόχοι

- Να έλθουν τα παιδιά σε επαφή με τα έθιμα της Αποκριάς και να βιώσουν τη χαρούμενη ατμόσφαιρα.
- Να συνειδητοποιήσουν τη συμβολική λειτουργία της μάσκας και τη σχέση προς τα δρώμενα της εορτής.
- Να κατανοήσουν ότι αυτή η εορτή είναι παγκόσμια, με διαφοροποιήσεις εθίμων κατά πολιτισμικές περιοχές στον κόσμο, με την ίδια, όμως, ανάγκη συμμετοχής στη χαρά και την ομαδική διασκέδαση.

Ειδικόί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

- Η πανηγυρική, η χαρούμενη και γεμάτη ανεμελιά ατμόσφαιρα της Αποκριάς ενθουσιάζει τα παιδιά και τα παροτρύνει να δημιουργήσουν τα δικά τους δρώμενα, κόβοντας και ράβοντας τις αποκριάτικες στολές τους και οργανώνοντας το πάρτι.
- Σε δεύτερη φάση θα έλθουν, μέσω του διαλόγου, σε επαφή με έθιμα άλλων εθνικών ομάδων. Σ' αυτήν την ατμόσφαιρα αναπτύσσεται μια νοοτροπία που οδηγεί στη *διαπολιτισμικότητα*. Εδώ εντάσσεται και το κείμενο «*Αετός με κουδούνια*», που παραπέμπει σε μια συμβολική πράξη ένωσης με τον κόσμο του ουρανού.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

- Η ιστορία του Αρλεκίνου είναι μια ευκαιρία να κατανοήσουν τα παιδιά πόσο η αξιοποίηση ασημαντων στοιχείων γίνεται μέσον για την ένταξη στην ομάδα και κατά προέκταση αυτή η ένταξη μετατρέπεται σε πηγή χαράς και ολοκλήρωσης.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Η σχετική ενότητα περιέχει ένα λεξιλόγιο κατάλληλο για την αναπαράσταση των δρωμένων της Αποκριάς. Η ιστορία του Αρλεκίνου προσφέρει τη δυνατότητα της μύησης στην αφήγηση και την περιγραφή. Το κείμενο δομείται με προτάσεις *βουλητικού περιεχομένου (με συχνή την προοπτική του μη συνοπτικού μέλλοντα)*, όπου εμπεριέχεται η επιθυμία, αλλά και η διατύπωση σχεδίων δράσης.

Από τις παραπάνω δομές προβάλλεται εύκολα η λειτουργία του *μη συνοπτικού μέλλοντα*, που διαφοροποιείται ήδη στο επικοινωνιακό κείμενο από τον αντίστοιχο συνοπτικό.

Μεθοδολογία

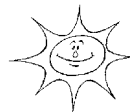
Η διδασκαλία της ενότητας ξεκινά από τις προσωπικές εμπειρίες των παιδιών, και από οπτικοακουστικό υλικό ανάλογων εκδηλώσεων. Το επικοινωνιακό κείμενο προσφέρει αυτή τη δυνατότητα. Η ανάγνωση του πρώτου κειμένου γίνεται με ταυτόχρονη συμμετοχή πολλών παιδιών, όσα και τα πρόσωπα του διαλόγου, για να αρθρώνεται ο

λόγος στη φυσική διαλογική μορφή. Το δεύτερο κείμενο διαβάζεται από τον διδάσκοντα ο οποίος αποδίδει με προσοχή τις λεπτές συναισθηματικές καταστάσεις του κειμένου «Ο Αρλεκίνος». Μπορεί να υπάρχει και κατάλληλη μουσική υπόκρουση (π.χ. *Το καρναβάλι της Βενετίας, αναγεννησιακή μουσική, μαντολινάτα κτλ.*) Η θεατρικότητα του κειμένου ευνοεί και στην ενότητα αυτή τη δραματοποίηση.

Η διδασκαλία του γραμματικού φαινομένου αφορμάται από την περιρρέουσα ατμόσφαιρα, όπου γίνεται σχεδιασμός δράσεων σχετικών με τη συμμετοχή στην εορτή, ό, τι είναι ακριβώς η φύση και η λειτουργία του μέλλοντα. Για τη διδασκαλία της μορφολογίας του μέλλοντα διαρκείας θα επαναληφθεί η μορφολογία του ενεστώτα με την πρόθεση του μορίου *θα*.

Μέσω των ερωτήσεων κατανόησης επιδιώκουμε να βιώσουν τα παιδιά τη συγκινητική ιστορία του Αρλεκίνου. Οι ασκήσεις συμπλήρωσης στοχεύουν στην αφομοίωση του βασικού λεξιλογίου, ώστε να μπορούν να διατυπώνουν *σχεδιασμούς δράσεων (στο μέλλον)*.

Ενότητα 17η: «Καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή !»

Γενικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά για το εθνικό ιστορικό γεγονός.
- Να γνωρίσουν το εθιμοτυπικό του εορτασμού της επετείου της 25ης Μαρτίου στην Ελλάδα και όπου υπάρχουν Έλληνες.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι στην ελληνική συλλογική συνείδηση η εποχή της άνοιξης και ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου ταυτίζονται με την ελπίδα και την υπόσχεση για την πραγμάτωση της Λύτρωσης.
- Να κατανοήσουν ότι ο εορτασμός αυτών των επετείων αποτελεί στοιχείο αναγνώρισης της συμμετοχής των μελών μιας εθνότητας στον προσδιορισμό της πολιτισμικής τους ταυτότητας.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι το αγαθό της ελευθερίας απαιτεί **αγώνες, θυσίες και πίστη**.
- Να επισημάνουμε ότι ο εορτασμός των εθνικών επετείων αποτελεί στοιχείο για τη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας.
- Να τονίσουμε ότι την 25η Μαρτίου ο Ελληνισμός συνορατάζει με λαμπρότητα την εθνική του ελευθερία και τον Ευαγγελισμό. Το ελληνικό σπίτι κατά την εορτή αυτή κάνει αναφορά σε πολιτισμικά στοιχεία που με τους συμβολισμούς τους συνδέουν κοσμικά και υπερκόσμια με φυσικά και ιστορικά στοιχεία (ο εκκλησιασμός, η ονομαστική εορτή και τα εθιμικά εδέσματα: τα ψάρια, η σκορδαλιά, η φάβα, ο σημαϊοστολισμός, οι ανθοδέσμες).

2. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να συμμετέχουν στον εορτασμό των εθνικών επετείων, να γίνονται ερευνητές των πηγών της ιστορίας, να ενσαρκώνουν ήρωες και να αναπτύσσουν μια βιωματική σχέση με τα γεγονότα.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η αναφορά στις εθνικές επετείες αποτελεί στοιχείο συνοχής της ομάδας ή της κοινότητας.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στο ιστορικό γεγονός και στην εθιμοτυπία που το συνοδεύει.
- Να μάθουν τις συνηθέστερες δομές λόγου που τους είναι απαραίτητες για να αναπαραγάγουν αφήγηση, συνδυάζοντας γεγονότα και τοποθετώντας τα σε χώρο και χρονική ακολουθία.

Μεθοδολογία

Πριν από την ανάγνωση του κειμένου παρακινούμε τα παιδιά να μιλήσουν για

εμπειρίες ή βιώματα από παρόμοιες εορτές και συγχρόνως να προσκομίσουν υλικό. Στη συνέχεια προσφέρονται ορισμένοι στίχοι από τον Θούριο του Ρήγα και κείμενα που αφηγούνται στοιχειωδώς το ιστορικό της Επανάστασης και περιγράφουν την εορταστική ατμόσφαιρα της ημέρας. Η διδασκαλία των κειμένων συνδυάζεται με παιχνίδια που έλκουν την καταγωγή τους από την καθημερινή ζωή των χρόνων της δουλείας. Στην ενότητα φροντίζουμε να μάθουν τα παιδιά να τοποθετούν τα γεγονότα σε απόλυτη χρονική σειρά.

Τα κείμενα αρθρώνονται σε απλές δομές σύνταξης, ώστε να διασφαλίζεται η αμεσότητα και η εύκολη πρόσληψη των χρήσιμων εκφράσεων της ενότητας. Η δραματοποίηση ιστορικών κειμένων μπορεί να διασφαλίσει την εύκολη και ευχάριστη πρόσληψη των πληροφοριών ιστορικής και θρησκευτικής φύσεως. Είναι σαφές ότι με την τεχνική αυτή επιδιώκουμε την οικειοποίηση των εκφράσεων που χρειάζονται τα παιδιά, για να αφηγούνται ιστορικά γεγονότα και προσωπικά βιώματα.

Η ενότητα επιδιώκει και καλλιεργεί κυρίως τον προφορικό λόγο. Οι ερωτήσεις κατανόησης των κειμένων και η δραματοποίηση επιδιώκουν να εκπληρώσουν τον παραπάνω στόχο.

Ο μετασχηματισμός της ιστορίας του Μάρκου Μπότσαρη σε αφηγηματικό λόγο, εξοικειώνει τους μαθητές να μεταφέρουν πληροφορίες σε συνεχή αφήγηση.

Ενότητα 18η: «Θέλω να γίνω...»

Γενικοί στόχοι

- Να διαμορφώσουν τα παιδιά μια εικόνα για τον κόσμο των επαγγελμάτων.
- Να προσεγγίσουν, έστω και ακροθιγώς, τις δυσκολίες αλλά και τη γοητεία της επαγγελματικής ενασχόλησης του ανθρώπου.
- Να αντιληφθούν ότι το επάγγελμα ολοκληρώνει την προσωπικότητα.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

- Να γνωρίσουν διάφορους τύπους επαγγελμάτων συνδεδεμένων με τον χώρο άσκησης τους.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι στις σύγχρονες κοινωνίες η επανακατάρτιση στο επάγγελμα και η αλλαγή ενασχόλησης αποτελεί χαρακτηριστικό της εποχής μας.
- Να κατανοήσουν ότι όλα τα επαγγέλματα συμβάλλουν στο κοινωνικό είναι και γίνεσθαι.
- Να κατανοήσουν τον στενό δεσμό του ανθρώπου με το επάγγελμα, γεγονός που δηλώνεται από τα επώνυμα.

2. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι

α. Να συνηθίσουν τα παιδιά να βλέπουν το επάγγελμα σε σχέση με αυτό που τους αρέσει να κάνουν και να το βιώνουν μέσα από το παιχνίδι.

β. Να συνειδητοποιήσουν ότι η επιλογή του επαγγέλματος σχετίζεται με βιωματικές καταστάσεις από την παιδική ηλικία (οικογενειακά πρότυπα, άμεσο περιβάλλον, σχολείο κτλ.).

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στα επαγγέλματα, στις σχέσεις που αναπτύσσονται και στα αγαθά που απορρέουν από αυτά.
- Να μάθουν τις συνηθέστερες δομές λόγου, απαραίτητες, στη διατύπωση ερωτήσεων σχετικών με την επιλογή του επαγγέλματος και, τις προτιμήσεις ή τις σκέψεις του γύρω από αυτό.
- Να ασκηθούν στη *δόμηση υπερπροτασιακών συνόλων, ώστε να ορίζουν το επάγγελμα σε σχέση με τις δραστηριότητες και τα περιεχόμενα που αναπτύσσονται σ' αυτό (π.χ. «Όταν με πονά το δόντι, πηγαίνω στον...»).*

- Μέσα από τα παιχνίδια με τις λέξεις να κατανοήσουν ότι πολλά επώνυμα προέρχονται από επαγγέλματα.

Μεθοδολογία

Πριν από την ανάγνωση του κειμένου καλό είναι να παρακινήσουμε τα παιδιά να μιλήσουν για εμπειρίες και βιώματα από τον κόσμο των επαγγελμάτων, όπως τον γνωρίζουν αυτά στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον.

Τα κείμενα – διαλογική ή αφηγηματικά – αρθρώνονται σε απλές δομές σύνταξης, ώστε να υπάρχει αμεσότητα και οι χρήσιμες εκφράσεις να είναι λειτουργικές. Το πεζό κείμενο «Η κυρία Παραπατά» προσφέρεται για θεατρικό παιγνίδι, όπου όλα τα παιδιά μπορούν να συμμετάσχουν.

Οι ερωτήσεις κατανόησης των κειμένων και το θεατρικό παιγνίδι επιδιώκουν να καλλιεργήσουν τον προφορικό λόγο, αλλά και να δώσουν τη δυνατότητα στα παιδιά να εκφράσουν γραπτά τις σκέψεις και τις προτιμήσεις τους γύρω από ένα επάγγελμα. Στη Γραμματική η αναφορά στο επάγγελμα κάποιου προσφέρει την ευκαιρία για τη διδασκαλία του σχήματος Υποκείμενο – Ρήμα - Κατηγορούμενο (συνδετικά ρήματα κυρίως: *είμαι, γίνομαι, λέγομαι*).

Τα διαλογικά κείμενα προσφέρονται για παιγνίδια ρόλων, όπου τα παιδιά βιώνουν λεξιλόγιο και στερεότυπες δομές, που αφορούν σε επαγγελματικούς χώρους σχέσεις και δράσεις.

Διευρυμένο λεξιλόγιο

Ο διδάσκων μπορεί να διευρύνει το βασικό λεξιλόγιο με ονομασίες (δίγλωσσες) επαγγελμάτων συνδεδεμένων με τη χώρα διαμονής, τα οποία παίζουν βασικό ρόλο στη ζωή και την πρόοδο. Πολλές από τις λέξεις που αναφέρονται σε επαγγέλματα της χώρας διαμονής θα πρέπει τα παιδιά με τη βοήθεια του δασκάλου να τις μεταφέρουν στην ελληνική γλώσσα.

Μ' όποιον δάσκαλο καθίσεις τέτοια γράμματα θα μάθεις!

Ενότητα 19η: «Χριστός Ανέστη! Χρόνια Πολλά!»

Γενικοί στόχοι

- Να αισθανθούν τα παιδιά τη συγκίνηση που αναδύεται από την εορταστική ατμόσφαιρα του Πάσχα και να δοκιμάσουν την κατάνυξη των ημερών της Μεγάλης Εβδομάδας και τη χαρά την οποία προσφέρει η Ανάσταση του Κυρίου.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η εορτή του Πάσχα με όλες τις σχετικές προετοιμασίες δημιουργεί, μια βαθύτερη αίσθηση αγάπης, ειρήνης και επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων σε οικουμενικό επίπεδο, στοιχεία που είναι και το βαθύτερο περιεχόμενο της ορθόδοξης χριστιανικής διδασκαλίας.
- Να κατανοήσουν ότι το γεγονός της Αναστάσεως συναρτάται προς μια στάση ζωής πλήρους αγάπης, αντοχής στα δεινά, και συμφιλίωσης ζωής και θανάτου, στοιχείων κυρίαρχων στην Ορθοδοξία.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

- Η εορτή του Πάσχα αποτελεί πυρήνα συνοχής της οικογένειας και της κοινότητας. Γύρω από αυτόν τον πυρήνα αναπτύσσονται δρώμενα συμβολικού χαρακτήρα, συνδεδεμένα τόσο με τη ζωή της οικογένειας, όσο και της ευρύτερης κοινότητας και της φύσης (πασχαλινή κουζίνα, οβελίας, χοροί και τραγούδια αναφερόμενα στον θρίαμβο της ζωής έναντι του θανάτου κ.τλ.).
- Με αναφορά σε πασχαλινά έθιμα άλλων λαών αναπτύσσεται μια διαπολιτισμική δυναμική στην τάξη.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

- Στην ενότητα επιχειρείται να αναδειχθεί η κοινωνία της αγάπης και η κατάφαση στη Ζωή μέσα σ' ένα κόσμο που απειλείται από τις σύγχρονες και καθημερινές μορφές Θανάτου. Η διατύπωση των ευχών δεν είναι μόνο ένα τυπικό τελούμενο, αλλά – προ πάντων - μια ανάγκη επικοινωνίας των προσώπων, κάτι στο οποίο πρέπει να συνηθίσουμε τα παιδιά.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Η ενότητα περιέχει ένα πλούσιο λεξιλόγιο και λεκτικές πράξεις που περιστρέφονται γύρω από το θρησκευτικό γεγονός και την τελετουργία που το αναπαριστά. Ως εκ τούτου, τα κείμενα του επικοινωνιακού πλαισίου και τα λογοτεχνικά προσφέρουν την ευκαιρία στους μικρούς μαθητές για κατάκτηση λέξεων και εκφράσεων άμεσα συνδεδεμένων με το θέμα.
- Δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στη συγκινησιακή λειτουργία των κειμένων, για να επιτευχθεί η μέθεξη στο μέγα θαύμα και στην οικουμενικά σωτηριολογική διάσταση της Αναστάσεως.

● Στην ενότητα κατεβλήθη προσπάθεια να μεταφερθεί η λαμπρή εορταστική ατμόσφαιρα του Πάσχα, όπως αυτή βιώνεται στον ελληνικό χώρο και τελετουργικά επιβεβαιώνεται στο εθιμοτυπικό των κοινοτήτων της Ομογένειας.

Μεθοδολογία

Τα κείμενα, καθώς διδάσκονται τις προηγούμενες των διακοπών ημέρες, μπορούν να συνδεθούν με την κατανυκτική ατμόσφαιρα των «Χαιρετισμών» και του Ευαγγελισμού, ως εορτής υποσχετικής για τη Λύτρωση του ανθρώπου. Πιθανόν, κάποια παιδιά να παρακολουθούν με τους γονείς τους τους «Χαιρετισμούς» κάθε Παρασκευή της Μ. Τεσσαρακοστής. Καλό είναι να τα παρακινήσουμε να μας μιλήσουν για τα βιώματά τους. Με αφορμή αυτές τις εμπειρίες μπορούμε να προχωρήσουμε στην προσέγγιση και επεξεργασία των κειμένων. Με τα κείμενα που αναφέρονται στις πασχαλινές συνταγές μεταφέρουμε στην αίθουσα διδασκαλίας την πασχαλιάτικη ατμόσφαιρα της ελληνικής κουζίνας, κάτι που μπορεί να γίνει με εκτέλεση των συνταγών ή με θεατρικό παιχνίδι και μουσική υπόκρουση από δημοτικά τραγούδια (βλ. κασέτες Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)

Μέσω των ερωτήσεων κατανόησης οδηγούνται τα παιδιά στην έκφραση βιωματικών καταστάσεων σχετικών με την εορτή του Πάσχα. Η εμπέδωση του λεξιλογίου και των ευχών επιτυγχάνεται μέσα από τις δραστηριότητες προφορικού, κυρίως, λόγου. Η κατάκτηση του βασικού λεξιλογίου διερευνάται μέσα από το σταυρόλεξο. Η προφορική διατύπωση ευχών προσφέρεται ως διαλογική άσκηση, ενώ η κατασκευή ευχητηρίων καρτών είναι μια ακόμη ευκαιρία άσκησης στον γραπτό λόγο και ανάπτυξης επικοινωνίας μεταξύ συγγενών και φίλων που βρίσκονται μακριά.

Ενότητα 20η: «Έλα, μπάρμπα, να σου κάνω το τραπέζι!»

Γενικοί στόχοι

- Να γνωρίσουν τα παιδιά μια από τις πλέον συμπαθείς φιγούρες του λαϊκού θεάτρου.
- Να ψυχαγωγηθούν από το χιούμορ που πηγάζει από τους ευρηματικούς διαλόγους και την έξυπνη χρήση της γλώσσας του «Καραγκιόζη».

Ειδικόί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

- Να γνωρίσουν τύπους του ελληνικού λαϊκού θεάτρου που αντανακλούν τύπους της ελληνικής λαϊκής κοινωνίας του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι το Θέατρο Σκιών είναι ένα προσφιλέθ θεάμα της ελληνικής κοινωνίας και ειδικότερα των παιδιών.
- Να κατανοήσουν ότι ο κεντρικός ήρωας, ο Καραγκιόζης, είναι αντιπροσωπευτικός τύπος του λαϊκού ανθρώπου, που με ποικίλους τρόπους προσπαθεί και καταφέρνει να επιβιώσει.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

- Να αντιληφθούν τα παιδιά τη διπλή όψη της ζωής και των πραγμάτων, καθώς και ότι το χιούμορ είναι στοιχείο με το οποίο γίνεται κατορθωτή η υπέρβαση των δυσκολιών.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με το λεξιλόγιο, την ειδική δομή της παρωδίας και το ανάλογο πνεύμα του θεατρικού είδους που παρουσιάζεται εδώ.
- Σε σχέση με τα κείμενα να εμπεδώσουν τα ουσιαστικά.
- Να μάθουν τις συνηθέστερες δομές λόγου που τους είναι απαραίτητες για να αναφερθούν σε διατύπωση και αποδοχή ή άρνηση πρόσκλησης.
- Να ασκηθούν στη δόμηση προτασιακών συνόλων με χιουμοριστική απόχρωση.
- Να μεταφέρουν δρώμενα καθημερινής ζωής και να πλάσουν σκηές, κάνοντας λογοπαίγνια.

Μεθοδολογία

Η ανάγνωση των επικοινωνιακών κειμένων μπορεί να ανατεθεί σε παιδιά, ώστε από την αρχή να δημιουργηθεί μια ευχάριστη θεατρική ατμόσφαιρα. Τα κείμενα αρθρώνονται σε απλές δομές σύνταξης λαϊκού λόγου σε διαλογικό τύπο, υπάρχει αμεσότητα και προσλαμβάνονται εύκολα οι λαϊκές εκφράσεις, που είναι αντιπροσωπευτικές της γλώσσας του «Καραγκιόζη». Οι ερωτήσεις κατανόησης των διαλογικών κειμένων επιδιώκουν να καλλιεργήσουν τον προφορικό λόγο, αλλά και να δώσουν τη δυνατότητα στα παιδιά να δομήσουν τη χιουμοριστική έκφραση.

Στη Γραμματική, λόγω της αφθονίας των ουσιαστικών, γίνεται επανάληψή τους και εμπέδωση της δομής $Y - P(\text{συνδ.}) - K$.

Τα διαλογικά κείμενα προσφέρονται για θεατρικό παιχνίδι, όπου τα παιδιά βιώνουν και χρησιμοποιούν το ειδικό λεξιλόγιο του Θεάτρου Σκιών. Ιδιαίτερη προσοχή και έμφαση δίδεται στην καλλιέργεια ύφους, όπου η σύνταξη των λέξεων αποκτά μίαν απροσδόκητη ψυχαγωγική τροπή (αγωγή του γέλιου).

Διευρυνμένο λεξιλόγιο

Το βασικό λεξιλόγιο ο διδάσκων μπορεί να το διευρύνει κατά περίπτωση και να πλάσει, μαζί με τα παιδιά, σκηνές «Καραγκιόζη». Ιδιαίτερη έμφαση μπορεί να δοθεί στα Ελληνικά, όπως αυτά διαμορφώνονται κάτω από την επίδραση της γλώσσας της χώρας διαμονής: πολλές φορές εμπεριέχουν ήδη μια χιουμοριστική νότα και μια ειρωνική στάση απέναντι στο επίσημο και ρυθμιστικό λεξιλόγιο της κάθε γλώσσας.

Ενότητα 21η: «Γάιδαρος και λύκος»

Γενικός στόχος

- Τα παιδιά έχουν ήδη γνωρίσει στη 10η ενότητα ένα μύθο από τον κόσμο του Αισώπου και καλούνται τώρα να εμβαθύνουν περισσότερο στην αλληγορική λειτουργία ενός άλλου μύθου.
- Να κατανοήσουν πώς λειτουργεί στη συγκεκριμένη περίπτωση παραδειγματικά ο μύθος.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος

- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι δεν ισχύουν στερεότυπες αντιλήψεις για τους γύρω μας και ότι η εκμετάλλευση ή η ζημιιά που προκαλούμε στον άλλο τιμωρείται.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

- Κατανοώντας την αλληγορία του μύθου τα παιδιά συνειδητοποιούν την αξία της ευρηματικότητας για την αυτοάμυνα και την έξοδο από δύσκολες και κρίσιμες καταστάσεις.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στον σχετικό μύθο.
- Να μάθουν τεχνικές απαραίτητες για την αλληλουχία των γεγονότων σε χρόνο και γενικότερα τη δόμηση της αφήγησης.
- Να μάθουν τη μορφολογία της *προστακτικής αορίστου* (συνοπτικός τύπος προστακτικής).
- Να εξοικειωθούν με την αλληγορική διάσταση του μύθου και την παραδειγματική του λειτουργία (αποκρυπτογράφηση των νοημάτων του μύθου.
- Να ασκηθούν στη λεκτική πράξη του τύπου: *προσταγή οικειότητας ή απαίτηση με έμφαση εκτέλεσης μια πράξης*.

Μεθοδολογία

Το ποίημα, που είναι αφηγηματικής μορφής, θα διαβαστεί από τον δάσκαλο και θα ακολουθήσει σχετική προς τους ήρωες του μύθου συζήτηση. Η διδασκαλία της μορφολογίας της *προστακτικής του αορίστου* υποστηρίζεται από ρήματα των κειμένων. Επιπλέον η ίδια η μορφολογία οδηγεί, στην εμπέδωση της δομής: *προσταγή οικειότητας ή απαίτηση με έμφαση στην εκτέλεση μιας πράξης*. Η *λεκτική πράξη* (*προστάζω σε τόνο οικείο ή απαιτώ*) απορρέει από φράσεις του κειμένου που χρησιμοποιούνται ως παραδείγματα.

Μέσω των ερωτήσεων κατανόησης οδηγούνται τα παιδιά σε λεκτικές διατυπώσεις *περιγραφής, αφήγησης και κρίσεως* σχετικά με το περιεχόμενο του μύθου. Με τις

ασκήσεις συμπλήρωσης επιδιώκουμε να αφομοιώσουν το βασικό λεξιλόγιο και να το χρησιμοποιούν σωστά σε εκφράσεις αναφερόμενες στο θέμα της ενότητας.

Στην ενότητα γίνεται συστηματική διδασκαλία της προστακτικής του αορίστου (*συνολτική προστακτική*).

Σ' αυτήν την ενότητα δίδεται η ευκαιρία στα παιδιά να μιλήσουν για παρόμοιους μύθους της χώρας διαμονής και να ανακαλύψουν *ομοιότητες και διαφορές*.

Ενότητα 22η: «Α ! Τι ωραία ! Διακοπές!»

Γενικοί στόχοι

- Να παρουσιάσουμε μια τυπική εικόνα από ένα ταξιδιωτικό γραφείο σε κάποια χώρα, π.χ. Αγγλία, παραμονές διακοπών.
- Να δημιουργήσουμε μια ευχάριστη ατμόσφαιρα, σχετική με τις αναμενόμενες διακοπές και τις ανάλογες προετοιμασίες.
- Να προβάλλουμε ομορφιές της Ελλάδας.

Ειδικοί στόχοι

1. Κοινωνικοπολιτισμικοί

Ο τίτλος της ενότητας «Α ! Τι ωραία ! Διακοπές» υποδηλώνει τη χαρά που πηγάζει από την αναμονή των επικείμενων διακοπών. Ειδικότερα, με τα κείμενα και τις δραστηριότητες επιδιώκουμε:

- Να κλείσει με μια ευχάριστη νότα το σχολικό έτος.
- Να παρακινήσει τα παιδιά να κάνουν όνειρα και σχέδια για τις διακοπές.
- Να συλλέξουν οπτικοακουστικό υλικό που θα δράσει παραγωγικά αργότερα κατά τη διάρκεια του επόμενου σχολικού έτους ως τεκμήριο αναμνήσεων αλλά και μέθεξης στα πολιτισμικά στοιχεία που αυτό το υλικό προβάλλει και αξιολόγησής τους. Έτσι τα παιδιά μετατρέπονται σε μικρούς ερευνητές.

2. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος

- Οι διακοπές προσφέρουν αλλαγή παραστάσεων, μέσω των οποίων ανοίγεται η προοπτική στα παιδιά να ζήσουν μακριά από γνώριμους χώρους, να προσαρμοζονται σε νέα δεδομένα και να αισθάνονται ευχάριστα.

3. Γλωσσικοί στόχοι

- Το περιεχόμενο της ενότητας σχετίζεται με καταστάσεις καλοκαιρινών διακοπών.
- Προσφέρεται ένα βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας των διακοπών.
- Ο διάλογος που διεξάγεται μεταξύ των υπαλλήλων και των πελατών προσφέρει τη δυνατότητα για λεκτικές πράξεις σχετικές με το θέμα των διακοπών και των επισκέψεων σε τουριστικά μέρη.
- Η διατύπωση και η δόμηση της περιγραφής λειτουργεί ιδιαίτερα χρηστικά, προπάντων στη μορφή της διαφήμισης, στην παροχή πληροφοριών και τη σύνταξη μιας κάρτας σε φιλικό ή συγγενικό πρόσωπο.
- Σε συνδυασμό με την αναφορά σε δραστηριότητες των διακοπών, χρησιμοποιείται και εμπεδώνεται η λεκτική πράξη «μου αρέσει να...».

- Τα παιδιά μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να εκφωνούν σωστά την ώρα.

Μεθοδολογία

Με τις ασκήσεις συμπλήρωσης έχουμε στόχο να ελέγξουμε: Την αφομοίωση του περιεχομένου και των σημασιών του βασικού λεξιλογίου και των χαρακτηριστικών λεκτικών πράξεων της ενότητας που είναι απαραίτητες για επικοινωνία και συνεννόηση με γραφεία ταξιδίων, σταθμούς ή διατύπωση σχεδίων για τις διακοπές κτλ. Παραγωγή γραπτού λόγου επιτυγχάνεται μέσω ασκήσεων συνδυασμού εκφώνησης της ώρας και προγράμματος και περιγραφή των χώρων επισκέψεως κατά τις διακοπές.

Διευρυμένο λεξιλόγιο

Χρήσιμο λεξιλόγιο αποδελτιώνεται και από τις διαφημίσεις που υπάρχουν σε χώρους, όπως είναι: τα αεροδρόμια, οι σταθμοί των τρένων, οι στάσεις των λεωφορείων τα τουριστικά διαφημιστικά φυλλάδια κ.λπ.

Καλές διακοπές!